

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Kakšna so pota in cilji ustanavljanja TOZD

Kolektiv Gradisa pred novimi nalogami — Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela je neodtujljiva in neposredna pravica delavcev

TOZD kot višja oblika samoupravljanja zahteva tudi več zavesti, odgovornosti, več znanja v družbenoekonomskih zakonitosti, vzporedno s tem pa terja tudi intenzivno prizadevanje za stabilizacijo gospodarstva. Vse to bomo dosegli le, če bomo spremenili in dvignili na višjo raven delovno zavest, zainteresiranost za delo, našo ustvarjalnost in skupno prispevanje k večji produktivnosti.

Uvajamo nov pojem združenega dela »temeljna organizacija združenega dela« ali na kratko TOZD. Kaj to pomeni? TOZD je temeljna oblika združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve družbene reprodukcije, in središča družbene reprodukcije, in središča o dohodku in drugih vprašanj svojega družbenoekonomskega položaja. Ustavne spremembe so topele tu in morali se jim bomo prilagoditi in ustrezno urediti naše naloge, organizacijo dela in poslovanje.

● Kako in za kaj se bomo odločili?

Vzorca ni — sami se bomo morali odločiti. Ustanavljanje TOZD pomeni rešitev vrste vprašanj, ki med drugimi tudi pomenijo prenos odločanja o presežnem delu na mesto, kjer se presežna vrednost ustvarja tako, da delavec resnično odloča o svoji akumulaciji in o vseh postavkah porabe dohodka. Pred nami so torej bistvene vsebinske spremembe o odločanju presežne vrednosti in delitve ustvarjenega dohodka v TOZD. Seveda pa bodo delavci v TOZD na osnovi posebnega sporazuma del ustvarjenega dohodka namenili za skupne potrebe podjetja, za širše družbene skupnosti ter za združevanje sredstev v bankah ali z drugimi delovnimi organizacijami, zaradi doseganja skupnih interesov. Gre torej za to, kako se bomo dogovorili ter kako bomo naše dogovore in sporazume med sabo spoštovali.

● TOZD — nova ekonomska kategorija

TOZD je nova ekonomska kategorija, v kateri se odpirajo široke možnosti za neposredno uveljavljanje iniciativ in odgovornosti vseh delavcev. Dohodek, ki so ga v kakršnikoli obliki združenega dela ustvarile TOZD, v celoti pripada tistim, ki so sodelovali pri ustvarjanju. Družbeni subjekt dohodka pa so delavci v združenem delu. Le-ti bodo imeli vse možnosti vplivati na dvig produktivnosti svojega in skupnega dela, vplivati na strokovnost bodočih vlaganj, na rast osebnega in družbenega standarda, skratka sami bodo upravljali s posli in sredstvi družbene reprodukcije.

Da bi se taki odnosi lahko konstituirali na ustavnih dopolnilih, pa bo treba izpeljati in zgraditi ustrezne ekonomske, organizacijske in poslovne mehanizme, na kateri bodo temeljili odnosi v organizaciji združenega dela.

To delo pa je zelo zapleteno, je dolgoročno naloga, ki jo bo mogoče le postopno reševati. Zato misel »hiti počasi« ni odveč, vendar je z delom potrebno pričeti takoj, ker je to pogoj, da se začnejo konstituirati novi proizvodni odnosi na predelih, ki jih prinašajo ustavna določila.

● Kaj pravi Rajko Zupančič, predsednik organizacije ZK Gradisa

Ustavne spremembe so za nas v bistvu le nadaljevanje dosedanjih pozitivnih pridobitev združenega dela in sredstev, zato dosedanjih oblik ne smemo ukinjati temveč le trdnije in širše utrjevati naše odnose na samoupravnih temeljih, ki jih določajo sprejeti amandmaji. O teh spremembah smo pri nas že razpravljali na dveh konferencah ZK GIP Gradisa 8. oktobra 1971 in 11. januarja 1972, kjer je bila hkrati sprejeta tudi projekcija ureditve vprašanj TOZD v sestavi podjetja z ustavnimi spremembami. Sestavljen je tudi prvi osnutek tez za samoupravni sporazum v združenem delu in medsebojnih odnosih v TOZD v sestavi Gradisa. Razumljivo je, da samoupravni sporazum temelji na združevanju sredstev za doseganje skupnih poslovnih ciljev, ki zopet temeljijo na samoupravnem interesu sihernega delavca — upravljalca. Upoštevane so tudi vse ekonomske utemeljitve za ohranjanje in razvoj sredstev v upravljanju ter utrjevanju družbenoekonomskega položaja

delavca v združenem delu. V organizacijskem pogledu je delovna organizacija integracija njenih delov s ciljem, da bi dosegli večjo funkcionalnost, v ekonomskem pogledu pa je to integracija poslovnih funkcij.

● TOZD je vsak del podjetja, ki predstavlja delovno celoto

Temeljna organizacija združenega dela v sestavi GIP Gradis bo vsak del podjetja, ki predstavlja delovno celoto, v kateri se lahko merijo rezultati dela in potrdijo kot vrednost na trgu ali v podjetju ter se na tej podlagi tudi samostojno izraža. Pri tem pa se ne smejo kršiti pravice delovne organizacije, ki izhajajo iz medsebojne odvisnosti pri delu ali iz skupnega dela z združenimi sredstvi. Interes podjetja je, da se še nadalje tehnično in organizacijsko razvija ter uskladeno izpolnjuje zmogljivosti vseh delov podjetja.

● S samoupravnim sporazumom bomo uskladili različne interese, težnje in dejanja

Ustavna dopolnila določajo ustavno pravico delavcev, da se organizirajo v TOZD, le-te pa vstopajo v sestavljene organizacije na osnovi samoupravnih sporazumov o združenju

Nadaljevanje na 2. str.

Druže Tito, mi ti se kunemo

»Druže Tito, mi ti se kunemo, da sa tvoga puta ne skrenemo,« tako je v en glas govorilo naše ljudstvo v tistih najtežjih dneh, tako smo govorili v dobi izgradnje porušene domovine, tako govorimo tudi danes. To je velika resnica, ki jo jugoslovanski narodi ne bomo nikoli pozabili.

Titov prihod na oder sodobne zgodovine je odprl nove poti narodom Jugoslavije v boju za svojo socialno osvoboditev in za zgraditev socializma. Ves čas po osvoboditvi in še posebno od 1950. leta dalje, ko se prvič v zgodovini socialistične družbe začelo uveljavljati delavsko samoupravljanje, korakamo iz ene zmage v drugo. Pri graditvi samoupravne družbe se Titovo ime ponosno vije v vsakem našem delavcu, vsakem članu njegove družine, v vsakem našem uspehu.

Predsednik republike maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito se je rodil 25. maja 1892 v Kumrovcu kot sedmi otrok staršev Franje in Marije Broz, rojene Javoršek iz slovenske vasi Podsreda.

Zivljenjepis velikega voditelja Zveze komunistov Jugoslavije, vojskovodje, ustanovitelja nove Jugoslavije in neutrudnega borca za delavske pravice je nenehna borba za napredek, za mir na svetu, za uresničevanje neodvisne, nevezane politike. Zato je osebnost maršala Tita v zgodovini jugoslovanskih narodov osebnost najvidnejšega politika, partijskega funkcionarja, pobudnika in voditelja vstaje, ideologa ter državnika.

Mlada generacija je izbrala Titov rojstni dan za svoj praznik, da bi tako potrdila nerazdružljivo enotnost Tita in mladine v vojni in miru, da bi mu tako izrazila hvaležnost za vse, kar je zanj storil in stori, ko zanj skrbi kot za veliko družbeno silo, ki bo znala nadaljevati družbeno in duhovno poslanstvo njegovega nauka in dela.

Ko mu letos skupno z našo mladino čestitamo ob njegovi 80-letnici, se vsi gradisovci pridružujemo čestitki mladine z željo, da bi nas še mnogo let uspešno vodil, saj je to porok za nadaljnji razvoj in razcvet naše družbe ter poročstvo za našo lepšo bodočnost.

OB PRAZNIKU DELA ČESTITAMO VSEM ČLANOM KOLEKTIVA IN NAŠIM PRIJATELJEM (Na sliki so strojniki iz strojnoprometnega

Akcijski program sindikalnega odbora

V zadnjem času smo pričali izredno aktivnemu delu sindikalnega odbora podjetja. Kar dve seji in vrsta sestankov po poslovnih enotah smo razgibali članstvo sindikata.

Smernice za delo osnovnih sindikalnih organizacij pri poslovnih enotah Gradisa, ki so jih sprejeli na rednih sejah SOP, zajemajo trenutno najbolj interesantno tematiko in izvajanje konkretnih nalog sindikata v zvezi z uresničevanjem ustavnih dopolnil glede TOZD;

— dalje v zvezi s stabilizacijskim programom podjetja in ukrepom zoper nelikvidnost;

— s podpiranjem akcije kandidata v zvezi z akcijo 1000 in aktivno sodelovanje pri formiranju interne zakonodaje v zvezi z delitvijo OD;

— zahtevamo po okrepitevi vloge osnovnih sindikalnih organizacij in s tem v zvezi tudi ustrezne kadrovske sestave OSO naših poslovnih enot;

— zagotoviti bo treba več pozornosti, organiziranosti in finančnih sredstev za izobraževanje vodstvenih kadrov v sindikatu. S tem v zvezi bo potrebno sistematično evidentirati kadre, ki so ali ki bodo kandidati za prevzem funkcij tako v družbenopolitičnih organizacijah kot v organih samoupravljanja;

Problem, ki se tudi kaže, je v obveščeni članstva. Smatramo, da je obveščena ena izmed osnovnih spodbud za uspešnejše delo naše organizacije.

Menimo, da mora imeti SOP stike s člani kolektiva, zaposlenimi v inozemstvu. Svoje stališče naj bi zavzeli tudi v zvezi z nagrajevanjem, zagotovitvijo nastanitve in prehrane, izvajanjem zakonskih predpisov in interne zakonodaje v zvezi z zdravstvom in varstvom pri delu ter včlanjevanjem v industrijski sindikat gradbenih delavcev za Zvezno republiko Nemčijo.

— Zagotovitev socialne varnosti delavcev je ena od osnovnih nalog sindikata. Vprašanja novega sistema stanovanjskega gospodarstva, varnosti zaposlitve, delovnih pogojev, zdravstvenega varstva niso samo naloge strokovnih služb, temveč tudi sindikata.

— Pri načrtovanju dopustov in politiki regresiranja dopustov se mora čutiti vpliv SOP, ki naj zastopa interese članstva.

— V zvezi z rekreacijo in športno aktivnostjo naj sindikat daje članstvu stalne pobude za aktivnost. Organizacije letnih ter zimskih športnih dnevo in sodelovanje na njih je ena od oblik te aktivnosti. Seveda je treba poskrbeti, da šport ne bo omejen samo na take tekme, ampak ga moramo gojiti vse leto. Udeležba na letnih in zimskih SIG Slovenije pa je že tradicija, ki je ne nameravamo opustiti.

Zgoraj navedene naloge in cilji, ki so postavljeni pred članstvo v zadnjem obdobju, so zajeti tudi v programu dela SOP in OSO poslovnih enot.

Da bi postavljene cilje dosegli, pa bo potrebna organizirana angažiranost vsega članstva.

Jernej Jeršan

Ustanovljen je skupni izobraževalni center gradbenih podjetij Slovenije

Dvajsetega aprila 1972 so predstavniki gradbenih podjetij, podpisnic samoupravnega sporazuma o izobraževanju, sklenili, da se ustanovi skupni izobraževalni center gradbenih podjetij Slovenije. To je velika prelomnica na področju izobraževanja v gradbeništvu.

V prvi fazi razvoja bo skupni izobraževalni center funkcionalno vezan prek koordinacijskega odbora na stalno konferenco interesne skupnosti za izobraževanje v gradbeništvu. Le-ta naj bi krojila izobraževalno politiko v gradbeništvu in usmerjala delovanje novega izobraževalnega organizma. Pozneje pa se bo celotna strokovna dejavnost v celoti spojila z že zastavljeno dejavnostjo zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev.

Glavne naloge, ki jih bo moral center v začetku izvajati, so naslednje:

— pregledati izobraževalno dejavnost v podjetjih, kjer že obstaja izobraževalna služba ali center (navsezava stikov, vzpostavitev komunikacij, prevzem določenih nalog);

— vzpostaviti stike s šolami,

— organizirati izdelavo profilov poklicev za vse manjkajoče poklice v gradbeništvu (skupaj z gospodarsko zbornico),

— organizirati izdelavo manjkajočih učnih načrtov za poklice v gradbeništvu (skupaj z zavodom za šolstvo SRS),

— izdelati predlog vpisnih pogojev za posamezne poklice v gradbeništvu (skupaj z gospodarsko zbornico),

— organizirati izdelavo manjkajočih učnih načrtov za poklice v gradbeništvu (skupaj z zavodom za šolstvo SRS),

— izdelati predlog vpisnih pogojev za posamezne poklice v gradbeništvu (skupaj z gospodarsko zbornico),

— izdelati načrt akcij za pridobivanje mladine v gradbene poklice (skupaj z republiškim zavodom za zaposlovanje),

— izdelati analizo stanja izobraževalne dejavnosti gradbenih podjetij in načrt racionalne delitve izobraževalnega dela med podjetji,

— iniciati nova podjetja (pridobiti jih za izobraževanje, formirati organizatorje in izobraževalno službo),

— pospešiti izobraževanje organizatorjev in inštruktorjev ter predavateljev (dopolnilno izobraževanje obstoječih kadrov, formiranje novih) ter informativno izobraževanje vodstvenih kadrov za področje izobraževanja v podjetju,

— vpeljati redno informiranje delovnih organizacij s področja izobraževanja (izdaja informatorja),

— organizirati različne vrste izobraževanja za podjetja,

— izdelati pregled skript in učnih pripomočkov, ki obstajajo v izobraževalnih centrih, njihova usklajevanje in izpopolnitev,

— analizirati učne načrte gradbenih šol, jih primerjati z zahtevami aktualnih profilov poklicev in sprožiti postopek za korigiranje in ažuriranje vsebine,

— organizirati akcijo za izdelavo sistemizacije delovnih mest v gradbenih podjetjih, na tej osnovi primerjalno analizo obstoječe kadrovske strukture in izdelati skupno analizo strukture zahtevane in obstoječe kadrovske strukture v gradbeništvu. Le-ta bo osnova za planiranje kadrov v gradbeništvu,

— organizacijska pomoč podjetjem,

— izdelati analizo materialnih in kadrovskih pogojev izobraževalnih ustanov za strokovno izobraževanje kadra v gradbeništvu,

— študij in uvedba novih metod dela in metod učenja,

— administrativno spremljanje vključenih gradbenih podjetij.

To je samo nekaj konkretnih nalog, s katerimi bi moral začeti center takoj. Razumljivo je, da se bodo ob začetku delovanja centra pojavljale nove in nove naloge, ki bodo narekovale trenutne in perspektivne potrebe in jih ni bilo mogoče na konferenci še precizirati.

Stran 2 ★ »GRADISOV VESTNIK«

V četrtek, dne 20. aprila 1972, je imel delavski svet podjetja v sedanji sestavi zadnjo sejo v svoji mandatni dobi.

Na dnevnem redu omenjene seje je bil sprejem pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, poslovnika o notranji kontroli investicijske tehnične dokumentacije ter notranji kontroli gradnje objektov. Nadalje je bil sprejet pravilnik o premiranju, nagrajevanju in o odškodninah za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge. Poleg tega je obravnaval delavski svet še obširno poročilo o analizi osebnih dohodkov za preteklo leto.

● Popravljen pravilnik o OD

Zahtevno delo, kakršno je sestava osnutka pravilnika za delitev osebnih dohodkov, je delavski svet poveril posebni komisiji že na prejšnji seji. Izdelala je osnutek omenjenega pravilnika in ga 27. marca t. l. poslala v obravnavo. Po poročilih za spremembo osnutka, ki so bila dana v obravnavi, je komisija osnutek pregledala in izdelala končni predlog za odbor za načrtovanje in notranjo delitev. Ki je tako popravljeni osnutek predložil delavskemu svetu v potrditev. Po daljši obravnavi se je delavski svet s popravljenim predlogom strinjal in sprejel pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in pregled mest in startnih osnov z veljavnostjo od 16. aprila 1972 dalje. Tako bodo nove osnove upošteevane pri izplačilu osebnih dohodkov za obračun april—maj.

● Dva poslovnik

Poslovník o notranji kontroli investicijske, tehnične dokumentacije in poslovnik o notranji kontroli gradnje investicijskih objektov sta bila sestavljena glede na to, da temeljni zakon o graditvi investicijskih objektov v svojem 42. členu zahteva izpolnitev določenih dolžnosti pri izdelovanju investicijske tehnične dokumentacije. Isti temeljni zakon predpisuje v svojem 64. členu dolžnost izvajalca gradbenih del, da vpelje notranjo kontrolo zaradi ugotavljanja, ali vgrajeni material ustreza predpisanim standardom, če so storjeni vsi ukrepi za varnost pri delu in če delo teče po izdelani tehnični dokumentaciji.

Organizacijsko smo imeli že urejeno po določilih zakona, le da je predvideno lažje delo pri kontroli, če je za to tudi poslovnik.

V obravnavi je bil tudi pravilnik o premiranju, nagrajevanju in o odškodninah za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge, katerega je v osnutku pripravil odbor za razvoj in organizacijo. Obravnavo v kolektivu je pokazala, da se z osnutkom strinjajo. Tudi na seji delavskega sveta se je večina strinjala s predlogom le, da se mora prav tako priznavati tudi predloge, ki niso tehnične narave in se nanašajo na organizacijo ter druge racionalizacijske predloge. Pravilnik predvideva nagrade tudi za koristne predloge. Te bodo spodbudile tiste, ki so pripravljeni aktivno sodelovati pri izboljševanju organizacije poslovanja na vseh področjih.

Po mnenju delavskega sveta je zelo koristen predlog, da se ustanovi posebna »Gradisova nagrada« in hkrati tudi sklad, iz katerega bi nagrajevali prizadevne člane delovne skupnosti za njihove koristne predloge ali dejanja, ki bi dala velike koristi podjetju, pa jih po enostavnih računskih merilih ni mogoče oceniti.

Tako izpopolnjen osnutek je delavski svet sprejel, hkrati pa zahteval, da naj ustretni organ izdela predlog poslovnika o uveljavitvi »Gradisove nagrade«.

● Grajan članek

V nadaljevanju seje je delavski svet sprejel k znanju poročilo o analizi osebnih dohodkov za preteklo leto. V razpravi je bilo ugotovljeno, da je analiza obširno in podrobno izdelana, vendar pa naj takšne analize temeljijo na primerljivejših podatkih, da bi se lahko člani odločili bolj uspešno pri sprejemanju sploš-

po pravilniku o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje. Člani delavskega sveta so smatrali, da članek ni ugotovil resnice in obsojanje članov delavskega sveta za pristransko sklepanje ni upravičeno.

● In še: Razno

V nadaljevanju seje je delavski svet izvolil s tajnim glasovanjem za direktorja biroja za projektiranje v Mariboru in kot individualnega izvršilnega organa te enote tovariša Vučkaiša Ačanskega, dipl. ing., katerega je po opravljenem javnem razpisu predlagala razpisna komisija za to mesto kot najprimernejšega.

Delavski svet je nadalje sprejel predračun amortizacije osnovnih sredstev za leto 1972 po enakih povečanih stopnjah kot v letu 1971.

Dalje je sklenil, da se vežejo kot depozit pri Ljubljanski banki sredstva stanovanjskega prispevka, da bi dobili pravico do posojila pri tej banki za nakup stanovanja oziroma za posojila članom kolektiva pri individualni stanovanjski gradnji.

R. Z.

Zahvala članom CDS

Dvajsetega aprila 1972 je imel delavski svet podjetja

v sedanji sestavi svojo zadnjo sejo. Na volitvah 26. aprila se je že zamenjala polovica članov delavskega sveta, in to tisti, ki so bili v letu 1970 izvoljeni za dobo dveh let.

Dveletno delo delavskega sveta podjetja je bilo plodno in uspešno. K uspešnemu delu je mnogo pripomogel tudi dosedanji predsednik delavskega sveta podjetja ing. Saša Škulj, ki je znal s svojim strokovnim znanjem, dobrim poznavanjem gospodarske politike in s pravičnimi odnosi, vsako pa naj bo še tako hudo odločitev pripeljati na pot, ki je bila vedno koristna za celotno podjetje.

Zato izrekamo članom delavskega sveta podjetja in predsedniku ing. Saši Škulju veliko zahvalo in polno priznanje za uspešno delo v pretekli mandatni dobi.

Vsem novoizvoljenim članom delavskega sveta, ki bodo začeli z novim delom in nadaljevali z reševanjem problemov in utrjevanjem delavskega samoupravljanja pa želimo obilo uspehov.

nih aktov, ki zadevajo notranjo delitev.

Tudi objektivnost v poročanju naj se bolj upošteva in naj se poudarja bolj važnejše stvari bolj od manj pomembnih, da bi bila analiza kvalitetnejša. Delavski svet je nasprotoval članku v prejšnji številki našega lista, v katerem pisec očita članom delavskega sveta, da verjetno zato, ker so organizatorji proizvodnje, niso hoteli sprejeti sklepa odbora za načrtovanje glede omejitve izplačila

Nadaljevanje s 1. str.

vanju. Torej bomo med posameznimi TOZD podpisovali samoupravne sporazume, na osnovi katerih bodo podpisnice sporazuma soglašale, da bodo štitele interese podjetja kot celote, saj imamo vsi skupaj življenjski interes, da obdržimo in krepimo podjetje in svoj tržni položaj, kar je po drugi strani v neposredno korist tudi vsem TOZD v sestavi GIP Gradisa.

Konkretna realizacija ustavnih določil bo terjala od nas vseh daljše in skrbno proučevanje možnih rešitev, tolmačenj in sploh oblikovanja novih samoupravnih predpisov. Na splošno pa lahko rečemo: če bodo TOZD stale na trdnih tleh in če si bomo znali postaviti jasne skupne cilje, bodo rezultati vsekakor večji. Gotovo pa je, da bodo rešitve boljše, če bomo enotno mislili in vsi delali za to, da bodo ustavni amandmaji postali naša stvarnost.

Lojze Cepuš

Gradisove letne športne igre bodo junija v Velenju

Sindikalni odbor podjetja je na zadnji seji sklenil, da bodo letne športne igre Gradisa letos v Velenju. Organizacijo letnih športnih iger pa je prevzela poslovna enota Celje.

Ker bodo letne športne igre SIG 1972 v organizaciji GIP Obnove iz Ljubljane v času od 30. 6. do 2. 7. 1972 v Ljubljani, bo srečanje Gradisovih športnikov že v začetku junija. Točen datum bo objavljen kasneje.

Začnite s pripravami za Gradisov športni dan.

NOVATORSTVO: Prvi predlog komisiji za tehnične izboljšave in racionalizacije v podjetju

Dela v tovarni kontejnerjev v Celju hitro napredujejo

Sodobni prevoz blaga zahteva tudi spremembo embalaže, kar zlasti velja za generalno blago, ki se v kontejnerjih prevaža na rednih progah med Ameriko in Evropo. Vedno več je vlakov in ladij za prevoz kontejnerjev. Železniške postaje, še posebno pa luke, gradijo specialne prostore in skladišča za manipulacijo s kontejnerji. Skratka, kontejnerji so postali sodobno sredstvo za prevoz blaga.

Glede na velike perspektive se je tovarna »EMO« v Celju odločila, da bo zgradila tovarno kontejnerjev s pocinkovalnico v Celju. Gradnjo tega velikega in pomembnega objekta pa je poverila naši poslovni enoti v Celju.

Občasni obiskovalec tega v Celju največjega Gradisovega gradbišča lahko ugotovi, da se objekt izredno hitro dviguje. Sektorski vodja Franc Zupančič sicer ni tega mnenja, končno pa je skromnost tudi lepa stvar. Pa poglejmo, kaj gradijo na tem gradbišču!

1. **Veliko proizvodno halo** (45 × 144 metrov, višine 10,00 metrov). Konstrukcija je armirano betonski skelet, projekt tipa Gradis, projektant pa priznani strokovnjak Osvin Novak.

Ostrešje je montažno. Betoniranje in montaža se vrši na gradbišču.

2. **Pocinkovalnica** (18 × 84 m, višina 11 metrov). Konstrukcija in ostrešje sta ista. Pripominjamo, da bo to ena izmed največjih pocinkovalnic v Evropi.

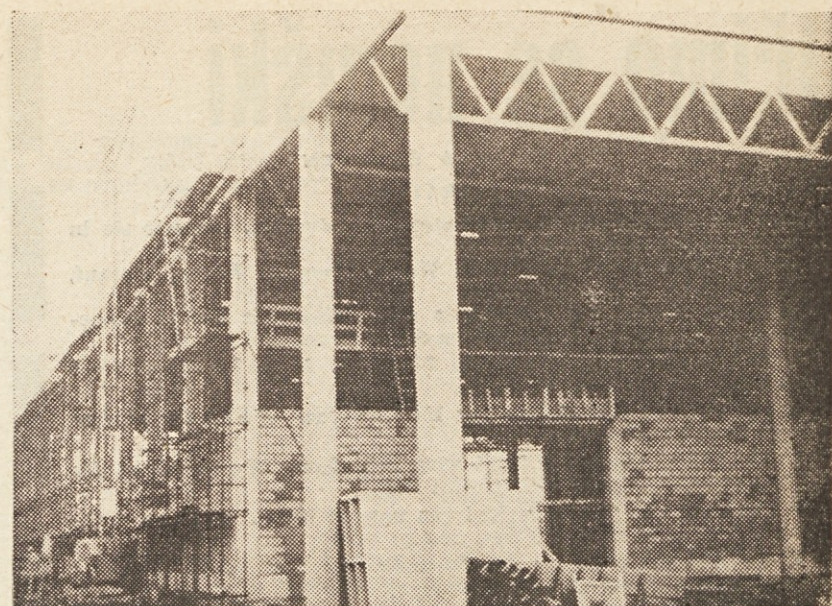
Z deli so pričeli avgusta 1971. Danes pa je pocinkovalnica gotova že

do tretje faze, proizvodna hala do delitacije v dolžini 84 metrov, v ostalih prostorih pa teče montaža ostrešja. Krovška in ključavničarska dela izvršujejo naši obrati KO iz Maribora. Ostali kooperantje pa so iz Maribora in iz Celja.

Naj omenimo še to, da je celotna proizvodnja kontejnerjev prodana že za 10 let naprej, v glavnem na zahodna tržišča. Ko bo proizvodnja stekla, bodo na dan napravili 40 šestmetrskih in 25 dvanajstmetrskih kontejnerjev. Pocinkovalnica pa bo služila za lastne potrebe podjetja »EMO«, vršili bodo pa usluge tudi za ostala večja podjetja, kot na primer za »Metalno« v Mariboru.

Proizvodnja v pocinkovalnici mora steči septembra 1972, ostali objekti pa morajo biti gotovi v drugi polovici letošnjega leta.

In kaj nam je k zadnjemu odstavku povedal Zupančič. Samo na kratko je odgovoril: »Bo!«

Gradnja proizvodne hale za tovarno kontejnerjev EMO Celje

Del graditeljev z delovodjem Koscem

Kaj bo kdo proizvajal

Gradisovi kovinski obrati v Ljubljani imajo opravka z vse večjo konkurenco — Velik nered v delitvi dela

V kovinskih obratih Gradisa v Ljubljani, ki so že pred dolgimi leti prerasli remontno delavnico, proizvajajo danes že šestnajst različnih strojev, ki predstavljajo tako rekoč jedro gradbene mehanizacije. Tu proizvajajo prevozne betonarne s kapaciteto do 14 kubičnih metrov, prekladalne posode za beton, opremo za betonarne, iglasta dvigala, pralne valje za gramoz, polžaste dehidratorje, mehanične dozatorje itd., itd. To z drugimi besedami pomeni, da so kovinski obrati, ki zaposlujejo 495 ljudi, prerasli v pravo tovarno za proizvodnjo najrazličnejše gradbene mehanizacije.

V minulem letu je ustvaril kolektiv skoraj 30 milijonov dinarjev bruto realizacije, medtem ko si je za letošnji zadal nalogo, da jo bo povečal za dobrih 10 odstotkov. Nedvomno gre pri tem za dokaj smelo načrtovanje, saj dobro vemo, kako je z večjimi investicijami in da se danes gradbeništvo ne nahaja v najbolj zavirljivem položaju.

Na vprašanje, kako to, da se je poslovna enota pravzaprav specializirala na proizvodnjo gradbene mehanizacije, odgovarja Joško Repše, direktor Kovinskih obratov v Ljubljani, takole:

»Domače tržišče pred leti ni bilo dovolj dobro založeno z osnovno gradbeno mehanizacijo. Zato smo stroje kupovali v tujini, seveda za

dragocene devize. In ker rasti gradbene dejavnosti niso sledila tudi specializirana podjetja za proizvodnjo gradbene mehanizacije, je bilo nujno nekaj ukreniti prav pri gradbenih podjetjih. Skratka, potrebe so nas prisilile v to, da smo se pričeli ukvarjati s konstrukcijo in proizvodnjo strojev oziroma mehanizacije, brez katere si danes ne moremo predstavljati sodobnih velikih gradbenih podjetij. Veliko smo žrtvovali za to, kar imamo danes. Veliko časa in veliko denarja. Tudi ljudi smo morali usposobiti za novo dejavnost...«

Kovinski obrati so iz leta v leto širili svoj proizvodni program. ob tem pa so nenehno skrbeli tudi za dvig kvalitete svojih izdelkov. Ostala

gradbena podjetja so kmalu izvedela za Gradisove proizvode, ki jih na domačem trgu ni bilo moč dobiti v zadostni količini niti v primerni kvaliteti. Povpraševanje je naraščalo, zato se je kolektiv odločil, da bo v svojih kovinskih obratih proizvajal mehanizacijo tudi za ostala gradbena podjetja v Jugoslaviji. Tako so pričeli gradisovci s široko proizvodnjo osnovne gradbene mehanizacije ne le za lastne potrebe, temveč tudi za zunanje kupce.

O težavah, s katerimi se srečuje danes 200-članski kolektiv kovinskih obratov, pa pripoveduje direktor Repše takole:

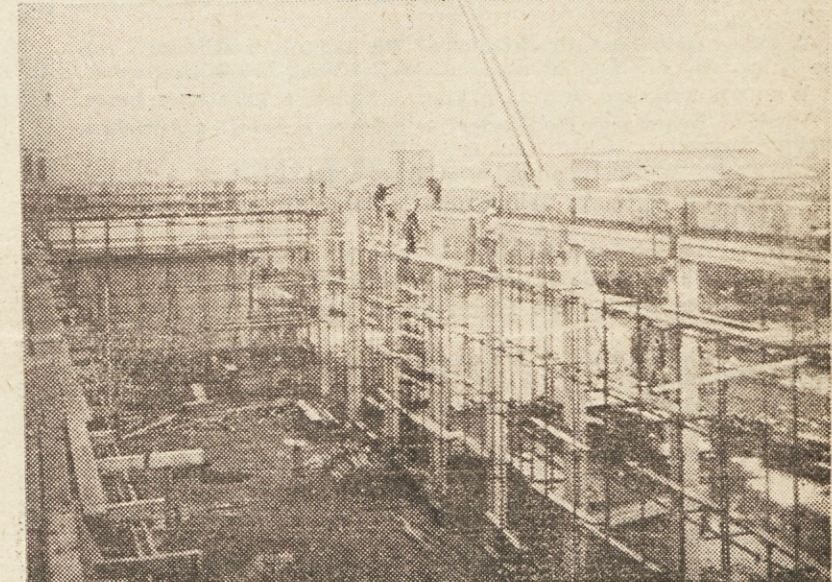
»Z leti so se pogoji za proizvodnjo gradbene mehanizacije močno spremenili... Po vsej Jugoslaviji so se začela pojavljati konkurenčna podjetja, med njimi celo specializirana podjetja za izdelavo gradbene mehanizacije. Zaradi tega smo se tudi odločili za sodelovanje na spomladanskem in jesenskem velesejmu v Zagrebu in za nastope na mednarodnem sejmu gradbeništva v Beogradu. Sejmi so nas tudi opozorili na to, da moramo svoj proizvodni program stalno dopolnjevati z novimi stroji, da se moramo povezati s proizvajalci betonarn in jim ponuditi svojo opremo, in seveda po možnosti med drugim prodreti tudi na zunanji trg. Spoznali smo tudi, da bodo podjetja vse bolj kupovala mehanizacijo pri proizvajalcih, ki nudijo najugodnejše plačilne pogoje. Precej jasno nam je, da bo šel razvoj vedno bolj v to smer. To z drugimi besedami pomeni, da bomo potrebovali v prihodnje še več obratnih sredstev...«

Kljub lepim uspehom, ki so jih dosegli kovinski obrati v letih svojega obstoja, se danes ne nahajajo v najbolj rožnatem položaju. Gre za vse hujšo konkurenco oziroma velik nered na področju delitve dela, ki osiromašuje vloženo delo prav vseh proizvajalcev gradbene mehanizacije, ki jih je v Jugoslaviji eno z drugim baje že blizu štirideset!

»Moja želja in seveda celotnega kolektiva je, da bi se za začetek vsaj v okviru Slovenije, če se že ne moremo v okviru širše domovine, natančno domenili, kaj bo kdo proizvajal. Mislim, da bi bilo to nujno potrebno in v korist vseh, saj bi bilo dela še vedno dovolj, njegov učinek pa bi bil precej večji od sedanjega. V nedogled se drug pred drugim ne bomo mogli skrivati. Morali bomo položiti svoje karte in se pametno pomeniti. Le na tak način, le v primeru tesnega medsebojnega sodelovanja, bomo povzročali drug drugemu kar najmanjšo škodo. Prepričan pa sem, da mora priti iniciativa za rešitev tega vprašanja nekje od »zgoraj navzdol«. Morda z gospodarske zbornice Slovenije...«

Gradisov vestnik

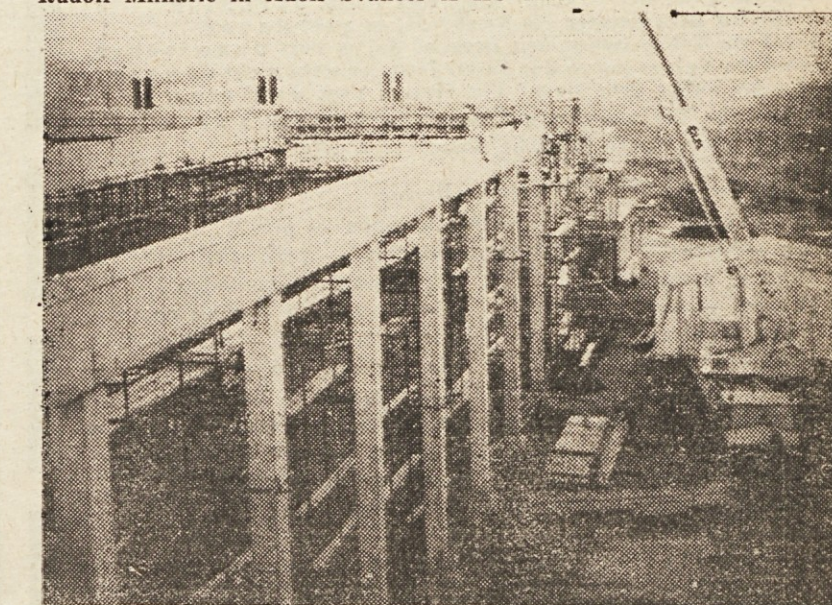
»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani — izhaja mesečno

Del objekta proizvodne hale tovarne kontejnerjev

Rudolf Mlinarič in Adolf Svancer iz KO Maribor

V ozadju gradnja pocinkovalnice

PRAVNI NASVETI

Letni dopust je mogoče izrabiti samo v dveh obrokih

Bliža se čas letnih dopustov. Kljub jasnim zakonskim določilom prihaja na komisijo republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije za življenjske in delovne razmere precej vprašanj, v koliko obrokih je mogoče izrabiti pripadajoči letni dopust in kako je s štejem prostih sobot.

Po 154. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih se ob uvedbi petdnevnega delovnega tedna šteje sobota kot šesti dan glede uveljavljanja pravic iz dela v delovni organizaciji (letni dopust, otroški dodatek itd.), kot da bi ga bil delavec prebil na delu.

Zakonodajalec se je torej postavil na stališče, da je prosta sobota posledica razporeditve delovnega časa med tednom in da je treba zato šteti tako soboto za delovni dan, nikakor pa ne kot nedeljo oziroma dela prost dan. Zato seveda pripada delavcu nadomestilo osebnega dohodka tudi za tiste proste sobote, ki sovpadajo s časom, ko je on na svojem rednem letnem dopustu. Torej enako kakor za ostale delovne dneve, in to v višini, kot je bil ves ta čas delal poln delovni čas!

Po 66. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih traja delavčev letni dopust najmanj 14 in največ 30 delovnih dni. Čas, v katerem delavec med letom izrabí svoj letni dopust, določi delovna skupnost v skladu z naravo in organizacijo dela, pri čemer pa upošteva tudi delavčev željo (72. člen temeljnega zakona o delovnih razmerjih).

Delavec ima pravico izrabiti svoj letni dopust v nepretrganem trajanju, torej naenkrat. Le na delavčev zahtevo je mogoče odobriti izrabo letnega dopusta v dveh delih, torej v dveh obrokih. Dan svojega letnega dopusta pa sme delavec določiti sam, vendar mora o tem obvestiti svojo delovno skupnost najmanj 30 dni pred nastopom tega dneva letnega dopusta.

Iz povedanih določb temeljnega zakona o delovnih razmerjih je torej jasno, da po zakonu ni dovoljeno izrabiti letnih dopustov v več kot dveh delih ali obrokih. To zato, ker po mnenju zakonodajalca sicer ne bi bil dosežen osnovni namen letnega dopusta, to je zagotoviti delavcu rekreacijo in obnovitev njegovih delovnih sposobnosti.

Letne dopuste je torej treba planirati tako, da jih delavci izrabijo največ v dveh delih in v okviru celotnega števila pripadajočih dni. Seveda se šteje pri tem za delovni dan kot pripadajoči in obračunski dan tudi vsaka prosta sobota, ki sovpadе s časom dopusta! Kakršno koli drugačno obračunavanje pripadajočega dopusta v nasprotju z zakonskimi določili omogoča skrajševanje ali podaljševanje letnega dopusta.

Učimo se nemški

Wir lernen deutsch

35. Lektion

Wir wiederholen die Frage-Pronominal-Adverbia, wie wir sie in der 34. Lektion gelernt haben:

Womit, Woraus, Wozu, Wovon, Wobei, Wonach, Woran, Worauf, Worüber, Worin, Wodurch, Worüber.

Nicht vergessen! Diese Adverbia gebrauchen wir nur in Fragesätzen nach Sachen; nicht aber nach Personen!

1. Er schreibt mit seiner neuen Füllfeder. Womit schreibt er? (S čim piše?)

2. Wir trinken den Kaffee aus Kaffeetassen. Woraus trinken wir? (Iz česa pijemo?)

3. Die Schreibmaschine dient zum Schreiben. Wozu dient die Schreibmaschine? (Čemu služi pisalni stroj?)

4. Wir sprachen das letzte Mal von unserer Reise. Wovon sprachen wir das letzte Mal? (O čem smo govorili.)

5. Die Maschinen helfen den Menschen bei der Arbeit. Wobei helfen die Maschinen? (Pri čem pomagajo stroji?)

6. Er schaut nach den Sternen des Himmels. Wonach schaut er? (Gleda po zvezdah.)

7. Die Fahne hängt an dem Mast des Schiffes. Woran hängt die Fahne? (Na čem visi zastava?)

8. Der Direktor sitzt auf seinem Stuhl. Worauf sitzt der Direktor? (Na čem sedi ravnatelj?)

9. Ich freue mich über deinen Besuch. Worüber freue ich mich? (Čez kaj se veselim?)

10. Ich habe mein Geld in der Geldtasche. Worin habe ich mein Geld? (V čem imam svoj denar?)

11. Viele Maschinen werden durch einen Dieselmotor bewegt. Wodurch werden die Maschinen bewegt? (S čim poganjamo stroje?)

12. Er hat für sein Wörterbuch sechs Mark gezahlt. Wofür hat er sechs Mark gezahlt? (Za kaj je plačal 6 Mark?)

r Schlüssel, e Fahne, e Laterne, e Glocke, e Schraube, e Kette schliessen, flaggen, leuchten, läuten, schrauben, anketten.

Wir bilden Fragen mit: Womit, Woraus? und Wozu? und antworten, z. B.

Womit schliessen wir? ...mit dem Schlüssel. Womit flaggen wir? ...mit der Flagge (Fahne). Womit leuchten wir? ...läuten wir? ...schrauben wir? ...ketten wir an?

Woraus ist der Schlüssel gemacht? (Iz česa je ključ narejen?) ...aus Eisen. Woraus ist die Fahne gemacht? ...e Laterne, e Glocke, e Schraube, e Kette?

Wozu dient der Schlüssel? (Čemu služi ključ?) Er dient zum Schliessen. Wozu dient e Fahne, e Laterne, e Glocke, e Schraube, e Kette?

Wozu dient der Schlüssel? (Čemu služi ključ?) Er dient zum Schliessen. Wozu dient e Fahne, e Laterne, e Glocke, e Schraube, e Kette?

Wovon schreiben die Zeitungen? Die Zeitungen schreiben von dem Krieg, von der Politik, von dem Weiter, von den Büchern usw.

Wovon sprechen wir? ...r Film, e Musik, s Theater, e Leute.

Wobei helfen sich die Kinder? — r Sport, e Arbeit, s Anziehen, e Schularbeiten.

Wonach sehnen wir uns? e Heimat, e Freundschaft, e Eltern.

Wodurch wird die Windmühle bewegt? Sie wird durch den Wind bewegt.

Wodurch wird das Dampfschiff bewegt? — e Dampfmaschine.

Wodurch wird die Wassermühle bewegt? — s Wasser.

Wodurch werden die Flugzeuge in Bewegung gesetzt? — e Motore.

Wofür danken Sie? — Ich danke für den Brief, e Postkarte, s Paket, r Besuch usw.

Woran hängt die Lampe? — Sie hängt an den Haken, an der Decke, an dem Tor.

Woran hängt man die Lampe? Man hängt sie an den Haken, an die Decke, an das Tor.

Worauf sitzen wir? — Wir sitzen auf dem Stuhl, auf der Bank, auf dem Sofa, auf den Gartenstühlen.

Worauf setzen wir uns? — Wir setzen uns auf den Stuhl, auf die Bank, auf das Sofa, auf die Gartenstühle.

Worin befinden sich die Getränke? — Sie befinden sich in dem Krug, in der Tasse, in dem Glas, in den Flaschen.

Wir giessen die Getränke in den Krug, in die Tasse, in das Glas, in die Flaschen.

Aus oberen Beispielen ersehen wir, dass die Präpositionen: an, auf, hinter, in neben, über, unter, vor und zwischen den dritten oder der vierten Fall (tretji ali četrti sklon) haben: auf die Frage »wo« haben sie den dritten Fall, auf die Frage »wohin« den vierten Fall. Darüber wollen wir in der nächsten Lektion sprechen.

Nun wiederholen wir die »Pronominaladverb-Präposition« aus der 34. Lektion. Das Adverb »da« verbunden mit der Präposition steht für das Hauptwort. Dieses Hauptwort nennt aber keine Personen, sondern Sachen. Einige Beispiele:

Hast du deinen Eltern für das Paket gedankt? Ja, ich habe ihnen dafür gedankt (namesto »für das Paket«).

Schreibt der Schüler mit dem Bleistift? Nein, er schreibt nicht damit. Freuen Sie sich über das Wetter? Ja, ich freue mich darüber.

Warten die Kinder auf das Essen? Ja, sie warten darauf.

Hat der Direktor von seiner Reise gesprochen? Nein, er hat nicht davon gesprochen.

Denkt ihr an eure Ferien? Ja, wir denken daran.

Darf ich dich um dein Buch bitten? Ja, du darfst mich darum bitten.

Wollen die Arbeiter mit dem Auto fahren? Nein, sie wollen nicht damit fahren.

Hast du deine Kleider im Kasten? Ja, ich habe sie darin.

Was ist unter der Brücke? Ein Fluss fließt darunter.

Steht vor dem Fenster ein Tisch? Ja, er steht davor.

Liegt ein Tal zwischen den Bergen? Ja, es liegt dazwischen.

Steht der Lehrer neben der Tafel? Nein, er steht nicht daneben.

Was ist hinter dem Haus? Ein Garten liegt dahinter.

Trinkt ihr Tee aus diesen Tassen? Ja, wir trinken daraus.

Bildet selbst einige ähnliche Sätze!

Wörter — Besede

dienen — služiti

schauen — gledati

der Stern — zvezda

der Himmel — nebo

die Fahne — zastava

bewegen — premikati, gibati

das Wörterbuch — slovar

die Laterne — svetilka, laterna

die Glocke — zvon

die Schraube — vijak

die Kette — veriga

leuchten — svetiti se

läuten — zvoniti

schrauben — priviti

anketten — prikleniti

die Heimat — domovina

die Windmühle — mlin na veter

das Dampfschiff — parnik

die Wassermühle — mlin na vodi

das Flugzeug — letalo

in Bewegung setzen — staviti v

pogon, pognati

das Getränk — pijača

der Krug — vrč

giessen — naliti, natočiti

das Tal — dolina

Na zagrebškem velesejmu

Letos sodeluje na spomladanskem Zagrebškem velesejmu 1810 razstavljavcev, od tega 1080 iz domovine ter 730 iz tujine — Na lepem in sodobno urejenem prostoru so se med številnimi razstavljavci letos samostojno prvič pojavili tudi izdelki naših kovinskih obratov iz Ljubljane in Maribora

Poleg številnih razstavljavcev je letos zelo močno zastopano gradbeništvo. Preko 500 raznih podjetij, ki se v tej ali oni obliki ukvarja z gradbeništvom, prikazuje izdelke in dosežke svojih podjetij. Skratka, star »gradbeni maček« ima tu kaj videti. Obiskovalec velesejma, še posebno strokovnjak, potrebuje precej časa, če si hoče podrobno ogledati vse nove proizvode gradbene tehnike in opreme. Gradbeni stroji vseh vrst in oprema za visoke in nizke gradnje, specialna transportna sredstva, izdelki znane italijanske firme Marini, nemškega Wackerja in Wibaua »Orensteina und Koebehl«, »Cartepilar«, »Progres«, »Skip« iz Ljubljane in ne nazadnje izdelki naših obratov KO iz Ljubljane in Maribora vzbujajo vso pozornost. Moramo priznati, da je gradbeništvo napravilo zadnja leta velik korak naprej.

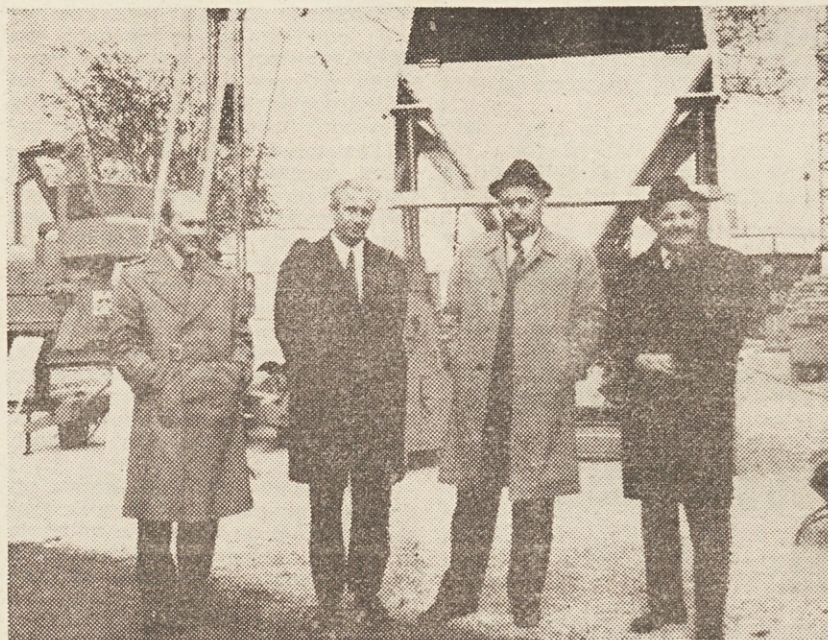
Zagrebški velesejem je tisto mesto, kjer se srečujejo poslovni ljudje, strokovnjaki in tisti, ki pazljivo sledijo napredku naših delovnih organizacij. Zato je stalna prisotnost Gradisa na vseh takšnih in podobnih prireditvah nujna, če hočemo vzporedno korakati z ostalimi podjetji.

Gradisovi mešalci so najboljši

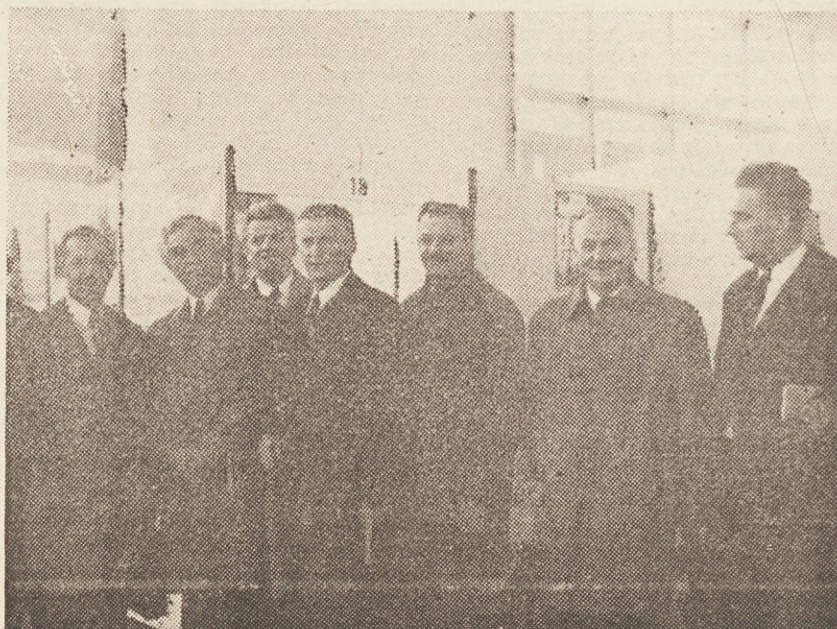
Priznanje znanega strokovnjaka ing. Miladina Pavičevića, glavnega inženirja podjetja za mehanizacijo, Ratko Mitrović iz Beograda, ki je na sejmju dejal, da so Gradisovi mešalci najkvalitetnejši in najboljši, nam je lahko samo v ponos, še posebno pa tistim delavcem ki so ga napravili. Uspehi obeh kovinskih obratov niso samo uspehi KO, temveč uspehi celotnega Gradisa. Zato so pripombe nekaterih članov kolektiva, češ da je vodilni kader v KO prepotenten, neuteemeljene, temveč lahko trdimo obratno: zaslužijo si vso pohvalo. Efekt, dosežen na sejmju, je primeru s stroški, zelo velik. Stroj ni pralni prašek, mi moramo misliti naprej in naše delo mora biti programirano, je na sejmju dejal tovariš Rizmal.

Malo, kvalitetno in uspešno

To je v bistvu misel direktorja KO Joškota Repšeta, ki je v tem smislu že organiziral svojo proizvodnjo. Kvalitetno ter strokovno opravljeno delo je porok, da 400 ljudi, kolikor jih je v obeh obratih, ne bo nikoli ostalo brez kruha. Gradis mora biti na vseh področjih prvi in naši obrati ne smejo nikjer zaostajati. Naša pot je trnova ali uspešna in takšno bo tudi naše delo v bodoče.

Od leve proti desni so: Ivan Lovec, direktor KO Maribor, Joško Repše, direktor KO Ljubljana, Ludvik Rizmal, šef komercijale, Slavko Šavli, dipl. strojni ing. na zagrebškem velesejmu

V Zagrebu smo srečali tudi predstavnika zvezne gospodarske zbornice Na obisku pri firmi Wacker

Sklepi organov samoupravljanja

DS podjetja

SKLEPI

XVIII. seje delavskega sveta podjetja, ki je bila dne 27. marca 1972 v Ljubljani.

1. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni.
2. Poročilo overovatelja zapisnika se vzame k znanju.

3. Po določitih 70. členu statuta podjetja GIP GRADIS, na podlagi zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah in poslovnika o neposrednem upravljanju in delu organov upravljanja podjetja in enot v sestavi podjetja, sklene delavski svet, da se razpišejo volitve članov delavskega sveta podjetja in delavskih svetov poslovnih enot oz. svetov enot.

Volitve v organe upravljanja bodo 26. aprila 1972.

Skladno z določili statuta GIP GRADIS se v delavski svet podjetja izvolijo člani po volilnih enotah, in sicer:

Zap. št.	Volilna enota	Število članov za DSP za 4 leta
1.	Ljubljana	2
2.	Maribor	3
3.	Ravne	1
4.	Celje	2
5.	Jesenice	2
6.	Koper	1
7.	Nizke gradnje in biro za proj. Mrb.	2
8.	Ljubljana okolica	1
9.	KO Ljubljana	1
10.	KO Maribor	1
11.	OGP Ljubljana	1
12.	LIO Škofja Loka	1
13.	SPO Ljubljana	1
14.	Frankfurt	1
15.	Centrala, Biro za proj. Lj., železokrivnica, uprava delav. domov in uprava stanov. hiš	2
		22

V delavske svete enot oz. svete enot izvolijo člani delovne skupnosti naslednje število članov:

Zap. št.	Volilna enota	Število članov za DSP za 4 leta
1.	Maribor	15
2.	Ljubljana	13
3.	Celje	12
4.	Jesenice	10
5.	Koper	10
6.	Ljubljana okolica	10
7.	Nizke gradnje	10
8.	Ravne	9
9.	KO Ljubljana	8
10.	KO Maribor	8
11.	LIO Škofja Loka	8
12.	OGP Ljubljana	10
13.	SPO Ljubljana	8
14.	Centrala	6
15.	Železokrivnica	5
16.	Frankfurt	5

V volilno komisijo se imenujejo:

Ljubljana:

predsednik: Grilje Ivan
član: Čuk Danica
član: Pajtak Andrija

Maribor:

predsednik: Senjur Franc
član: Vrečko ing. Franc
član: Košti Antonija

Ravne:

predsednik: Sever Rezka
član: Roter Alojz
član: Vadnjal Ana

Celje:

predsednik: Turnšek Zinka
član: Adamič Cvetka
član: Aleksič Milivoj

Jesenice:

predsednik: Ambrožič Marica
član: Abruč Ladislav
član: Jeločnik Marija

Ljubljana okolica:

predsednik: Vrhovec Janez
član: Mesesnel Ivanka
član: Sosič ing. Marjan

Koper:

predsednik: Umek Vlado
 član: Brozovič Alenka
 član: Bastalič Ilija

Nizke gradnje:

predsednik: Urh Ivan
 član: Černeck Zofija
 član: Golob Ivanka

KO Ljubljana:

predsednik: Košir Miro
 član: Mahnič Ludvik
 član: Koren Ignac

KO Maribor:

predsednik: Herneck Marjan
 član: Stražar Anton
 član: Černivec Ludvik

OGP Ljubljana:

predsednik: Sever Jože
 član: Jarh Bežena
 član: Kutnjak Franc

LIO Skofja Loka:

predsednik: Tavčar Jože
 član: Konjar Alenka
 član: Risman Danica

SPO Ljubljana:

predsednik: Mlakar Hilda
 član: Zabkar Franc
 član: Tekavec Janez

Frankfurt:

predsednik: Pleteršek Miloš
 član: Pajnik Bruno
 član: Arnuš Franc

Za biro projektiranja v Ljubljani, centralo, upravo delavskih domov, železokrivnico in upravo stanovanjskih hiš:

predsednik: Kuncj Peter
 član: Demšar Marija
 član: Jeršan Jernej

Isti člani se imenujejo tudi v volilno komisijo za podjetje.

Volilna komisija podjetja skrbi za zakonito izvedbo volitev in razglašča skupni izid glasovanja v podjetju.

Volilna komisija za volilne enote skrbi za zakonito izvedbo volitev, potrdi volilni imenik, imenuje volilne odbore, sprejema kandidatsko listo in jo potrjuje, določi volišča, ugotavlja in razglašča izid glasovanja in opravlja druge z zakonom določene zadeve.

V komisijo za volilni imenik se imenujejo:

Ljubljana:

predsednik: Lisjak Marija
 član: Inhof Stefka
 član: Remeč Minka

Maribor:

predsednik: Senjur Franc
 član: Ozvaldič Jelica
 član: Ornik Mira nam. Hudernik Hedvika

Ravne:

predsednik: Lihteneger Ludvik
 član: Bolte Jože
 član: Mori Berta

Celje:

predsednik: Praprotnik Vida
 član: Juvanc Pavla
 član: Koprivec Ignac

Jesenice:

predsednik: Kramar Marija
 član: Kučko Cilka
 član: Trampuž Dora

Koper:

predsednik: Geržina Jože
 član: Jakominič Mila
 član: Hadžič Sinan

Ljubljana okolica:

predsednik: Drnovšek Emilija
 član: Kocjančič Marija
 član: Bokan Anton

Nizke gradnje:

predsednik: Tinta Nada
 član: Razgoršek Zdenka
 član: Skreblin Silva

KO Ljubljana:

predsednik: Rakun Franc
 član: Unuk Regina
 član: Simnovec Marjeta

KO Maribor:

predsednik: Požar Ljuba
 član: Gaberec Marjan
 član: Merc Franc

OGP Ljubljana:

predsednik: Pižent Martin
 član: Kardoš Angelca
 član: Zver Stefan

LIO Skofja Loka:

predsednik: Kumer Franc
 član: Poljanec Mojca
 član: Kuralt Srečko

SPO Ljubljana:

predsednik: Završek Marina
član: Petelin Pavla
član: Merhar Franc

Frankfurt:

predsednik: Markuš Roman
član: Pavc Jože
član: Šijanec Franc

Za Biro za projektiranje v Ljubljani, centralo, železokrivnico, upravo delavskih domov in upravo stanovanjskih hiš:

predsednik: Capuder Mila
član: Mahnič Nada
član: Wabra Bruno

Komisija za volilni imenik vsake volilne enote vpiše v volilni imenik po abecednem redu vse volivce, ki spadajo v enoto. Volilni imenik je napraviti v treh dneh, ko je komisija imenovana in ga predložiti v potrditev volilni komisiji.

Za predlaganje in določanje kandidatov na zborih delovnih ljudi bodo sklicani zbori po volilnih enotah, najkasneje do 11. aprila 1972.

Zbore po volilnih enotah do izvolitve predsedstva vodi član delavskega sveta podjetja iz enote, ki predstavlja vodilno enoto. Zbori morajo biti sklicani najmanj tri dni pred dnem zбора.

Za volilno enoto biro za projektiranje v Ljubljani, centralo, železokrivnico, upravo delavskih domov in upravo stanovanjskih hiš bo vodil zbor do izvolitve predsedstva tov. Galič Milan.

Za vodilno enoto v Frankfurtu bo vodil zbor do izvolitve predsedstva tov. Božnik Karel.

Če bo sklicanih več zborov za eno volilno enoto za predlaganje kandidatov za člane delavskega sveta podjetja, predlagajo na teh zborih samo eno kandidatno listo, ki jo sestavljajo kandidati, predlagani na vsakem posameznem zboru.

Za predlaganje kandidatov za člane delavskega sveta enote, oz. sveta enote, se sklicujejo zbori delovnih ljudi do istega roka, kot je določen za predlaganje kandidatov za člane delavskega sveta podjetja.

4. Delavski svet podjetja sklepe, da se pošlje osnutek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov z dopolnitvami v razpravo s tem, da enote pošljejo svoje pripombe do 14. aprila 1972 kadrovske službi podjetja.

5. Delavski svet podjetja potrdi pravilnik o nadomestilu osebnega dohodka delavcev GIP GRADIS za prvih 30 dni zadržanosti od dela med začasno delovno nezmožnostjo

zaradi bolezní ali nege obolelega ožjega družinskega člana z naslednjo dopolnitvijo:

Drugi odstavek 3 člena se glasi:

«Za primer nesreče na poti na delo in z dela se priznava delavcu nadomestilo osebnega dohodka po določilu prejšnjega odstavka tega člena».

Doda se 2. odstavek 9 člena pravilnika, ki se glasi: Delavec, ki le začasno stanuje v kraju zaposlitve, je v času trajanja nezmožnosti za delo dolžan ostati in se zdraviti v kraju zaposlitve oz. začasnega stanovanja. Če izbrani zdravnik meni, da je za zavarovanca koristna oskrba na njegovem stalnem domu in ni neobhodno potrebno zdravljenje v stacionarnem zavodu, predlaga zdravniški komisiji pri zdravstvenem zavodu, da mu odobri zdravljenje v drugem kraju».

6. Delavski svet podjetja potrdi plan sredstev za varstvo pri delu za leto 1972 v celoti po predlogu odbora za varstvo pri delu pod št. 06-72/103 z dne 10. 3. 1972 v višini din 2.586.978,00.

7. Delavski svet podjetja imenuje in potrdi sestav štaba civilne zaščite podjetja in sestav štabov civilne zaščite enot v sestavu podjetja:

Štab civilne zaščite v podjetju:

Peteln Alfred, dipl. ing. — vodja štaba
Sirčelj Milivoj, dipl. ing. — član
Vasle Branko, dipl. ing. — član
Mesarič Stefan, dipl. ing. — član
Jeršan Ivo, dipl. ing. — član
Stoviček Jenda — član
Zajc Jože — član
Košir Miro — član
Snajder Ludvik — član

Isti člani so imenovani tudi v štab civilne zaščite za ljubljansko področje.

Štabi civilne zaščite pri enotah so:

Jesenice:

Lukač Božidar — vodja štaba
Sanca Vlado — član
Tarman Ljuba — član
Lapajne Andrej, dipl. ing. — član
Žust Karolina — član

Ravne:

Zaletelj Anton — vodja štaba
Berčič Marjan — član
Lihteneger Ludvik — član
Novak Nikola — član
Kokošinek Mirko — član

Maribor, Nizke gradnje, Kovinski obrati Maribor, Biro za projektiranje Maribor:

Maister Borut, dipl. ing. — vodja štaba
Lah Ivan, dipl. ing. — član

Janžekovič Lado — član
 Lovec Ivan — član
 Hvastija Boltežar, dipl. ing. — član

Koper:

Gabrijelčič Bernard — vodja štaba
 Fleihtinger Karel — član
 Vidovič Drago — član
 Novak Rudi — član
 Zabkar Jože — član
 Rutar Stojan — član
 Hajdinjak Ludvik — član

Celje:

Praprotnik Albert — vodja štaba
 Aleksič Mile — član
 Petrovič Anton — član
 Skrabl Franc — član
 Kokalj Pavla — član

LIO Skofja Loka:

Florjančič Vinko — vodja štaba
 Ilovar Leopold — član
 Stanonik Pavle — član
 Tavčar Jože — član
 Stanonik Slavko — član

8. Delavski svet preimenuje sedanji naziv »Komisija za narodno obrambo«, ki je bila imenovana na XXXVII. seji dne 27. 2. 1970, v naziv »Odbor za splošni ljudski odpor« v naslednji spremenjeni sestavi:

Keržan Hugo, dipl. ing. — predsednik
 Zupančič Rajko — namestnik predsednika
 Piškur Nuša — član
 Brglez Vinko — član
 Peteln Alfred, dipl. ing. — član
 Pižent Martin — član
 Pirih Branko, dipl. ing. — član

9. Poročilo predsednika odbora za standard in rekreacijo se vzame k znanju.

10. Delavski svet podjetja priporoča enotam, da uskladijo cene hrane v lastnih delavskih restavracijah glede na določilo samoupravnega sporazuma o višini možnega regresiranja hrane.

11. Delavski svet podjetja priporoča enotam, da uskladijo cene za bivanje v delavskih domovih v naslednjih enotnih višinah, ki naj veljajo za celotno podjetje:

delavski domovi — zidani:	
	din
	mesečno
— enoposteljna soba	150,00
— dvoposteljna soba	120,00
— tri ali štiriposteljna soba	90,00

leseni provizoriji:

	din
	mesečno
— enoposteljna soba	150,00
— dvoposteljna soba	60,00
— tri ali štiriposteljna soba	45,00

12. Za počitniški dom v Poreču se odobri naslednja nabava osnovnih sredstev:

	din
3. mize sobne po 220,00 din	660,00
3 mize sobne po 220,00 din	660,00
12 stolov za vrtno mize po 220,00	264,00
9 stolov za sobne mize po 18,00	162,00
1 mesarski čok 500 × 500 RF	1.400,00
1 cvrtnjak 24 lit RF	5.500,00
2 univerzalna stroja	23.000,00
(od tega 1 za Ankaran)	
4 pcmožna ležišča	4.480,00

13. Z ozirom na sklep XV. seje delavskega sveta podjetja z dne 2. 2. 1972, pod tč. 8), je delavski svet ugotovil skladnost obračuna delitve osebnih dohodkov za leto 1971 z določili samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu.

Zaradi tega preklicuje prej omenjeni sklep o zadržanju izplačil osebnih dohodkov po uspehu za leto 1971 in priporoča enotam v podjetju, da za 1. maj 1972 izplačajo polovico ostanka dohodka, namenjenega za osebne dohodke, izračunanega na podlagi delitvenih razmerij, ki so bila sprejeta z gospodarskim načrtom za leto 1971.

Po tem sklepu naj izplačajo posamezne enote ostanek dohodka za osebne dohodke v bruto zneskih takole:

Enota	Znesek za izplačilo	Približni odstotek na povpreč. meseč. izplačilo os. doh.
Celje	235.492	20,8
Jesenice	471.931	39,7
Koper	267.270	49,4
Ljubljana	324.184	31,2
Ljubljana okolica	508.611	79,0
Maribor	721.695	31,9
Ravne	120.189	15,9
KO Ljubljana	65.545	11,5
KO Maribor	193.573	35,5
LIO Skofja Loka	196.752	38,2
OGP Ljubljana	334.445	64,3
SPO Ljubljana	340.529	40,5
Biro za proj. Lj.	25.361	14,2

Glede osnove za delitev priporoča delavski svet, da vzamejo enote efektivni delovni čas delavcev v preteklem letu.

14. Na podlagi člena 200 statuta podjetja sklene delavski svet, da se ugotovljena razlika din 1.154.183 med izplačanimi osebnimi dohodki delavcev enote Nizke gradnje in doseženimi sredstvi za osebne dohodke po delitvenem razmerju po obračunu za leto 1971, krije iz rezervnega sklada podjetja, kot posojilo tej enoti.

Glede na to, da je še nerazčiščena terjatev do investitorja, po kateri terja podjetje upravičeno razliko pri obračunih in izvršenih delih v letu 1971, sklene delavski svet, da se da posojilo enoti Nizke gradnje iz rezervnega sklada podjetja v znesku din 300.000.— za izplačilo bruto osebnih dohodkov, kar naj enota izplača delavcem pri izplačilu osebnih dohodkov 1. maja 1972.

Posojilo v skupnem znesku din 1.454.183.— mora enota vrniti rezervnemu skladu podjetja najkasneje do konca leta 1972.

15. Po razpravi o preveč izplačanih osebnih dohodkih v obratu železokrivnica je delavski svet podjetja sklenil, da se znesek din 161.219 (manjko na OD) krije v celoti iz rezervnega sklada podjetja, brez obveznosti vračila. Vendar pa je sprejel končni sklep, da je potrebno do prihodnje seje obračun ponovno proučiti, prav tako tudi vzrok za padec uspeha v decembru, nakar bo delavski svet o tem ponovno dokončno sklepal.

16. Delavski svet podjetja preklucuje sklep, ki ga je sprejel na XV. seji dne 2. 2. 1972, glede zadržanja izplačila ostanka nagrad organizatorjem proizvodnje po pravilniku, ki je veljal do konca leta 1971 in sklene, da se izplača polovico pripadajočih zneskov ostanka nagrad za organizatorje proizvodnje po obračunu za leto 1971.

Izplačilo naj se izvrši pri izplačilu osebnih prejemkov za obračunski mesec marec 1972.

17. Delavski svet podjetja sklene, da se po določilu člena 129 statuta podjetja, zaradi upokojitve, predčasno razreši funkcije individualnega izvršilnega organa, direktor enote Biro za projektiranje Ljubljana tov. Uršič Jože, dipl. gr. ing. z dnem 31. 3. 1972. S tem dnem mu preneha delovno razmerje na podlagi čl. 112 tč. č) pravilnika o delovnih razmerjih GIP GRADIS.

Primo-predajno komisije za predajo poslov imenuje glavni direktor podjetja.

Do izvolitve novega direktorja enote Biro za projektiranje, se za vršilca dolžnosti imenuje tov. Smole Mitja, gradbeni tehnik, zaposlen pri isti enoti.

18. Imenuje se komisija za razpis prostega delovnega mesta direktorja enote Biro za projektiranje v Ljubljani v sestavi: Martinšek Anton, kot predsednik, Leben Ivo,

Roškar Oton, Remec Alojz, Sever ing. Dragovan, kot člani.

19. Zaradi vpisa v register novoustanovljene enote Biro za projektiranje v Mariboru, se sklep delavskega sveta podjetja z dne 18. 2. 1972 pod tč. 10) spremeni tako, da se glasi:

»V sklopu podjetja se ustanovi organizacija združenega dela pod imenom Gradbeno industrijsko podjetje GRADIS LJUBLJANA BIRO ZA PROJEKTIRANJE, Maribor, Lavričeva 3.

Predmet poslovanja novoustanovljene enote je:

projektiranje visokih, nizkih, vodnih, luških, prometnih, kurilno-tehničnih objektov in objektov specialnih materialov. Enota nima samostojnih pravic.

Za vodjo enote se do konstituiranja imenuje tov. Hvastija Boltežar, dipl. gr. ing., ki podpisuje v okviru predmeta poslovanja enote.

20. Z ozirom na to, da je v registru gospodarskih organizacij vpisana enota GIP GRADIS, Projektivni biro Ljubljana, ki ni v skladu s statutom podjetja, se izvrši pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani sprememba naziva te enote, ki se glasi:

»Gradbeno industrijsko podjetje, GRADIS LJUBLJANA, BIRO ZA PROJEKTIRANJE, Ljubljana, Kersnikova 10.«

21. Delavski svet podjetja sprejme naslednji sklep: Razširi se predmet poslovanja podjetja pri »opravljanju zunanje trgovinskega prometa« še na »uvoz opreme, reprodukcijskega materiala in strojev za lastne potrebe«.

22. Predmet poslovanja podjetja pod tč. c) registracije se spremeni in glasi:

»izdelovanje gradbenih elementov, raznih vrst betonskih izdelkov, pridobivanje in separiranje gramoza, kamnitih ter glinastih agregatov«.

Overovatelja:

Leben Ivo, l. r.

Košir Janko, l. r.

Predsednik DS podjetja:
Saša Skulj, dipl. ing.

SKLEPI

sedemnajste seje odbora za razprtovanje in notranjo delitev dohodka, ki je bila dne 20. marca 1972 na centrali

1. Vse enote morajo v zvezi s popravkom pravilnika o delitvi OD odgovoriti do 23. III. 1971 na vprašanja:

a) ali sprejemate povečanje razpona za osebno ocenitev na 20 %?

b) ali se strinjate, da znaša povprečje ocen v enoti 10 %?

c) ali se strinjate s predlogom odbitnih očk za začetnike?

č) ali se strinjate s predlogom odbitnih očk za izpit in pooblastilo?

d) ali se strinjate s predlogom odbitnih očk za neustrezno izobrazbo?

e) ali se strinjate s predlogom, da si NK delavci po določenem času pridobijo polkvalifikacijo in da si PK delavci po določenem času in uspešno opravljenem izpitu pridobijo naziv priučenega delavca?

2. Izplačevanje nagrad organizatorjem proizvodnje v prvih mesecih leta mora biti v podjetju enotno. Dokler ni rešeno vprašanje zplačil za preteklo leto, naj se ne izplačuje nagrad za tekoče leto. Odbor bo na prihodnji seji 23. 3. pripravil konkreten predlog za DSP.

3. Za delo v podaljšanem času bo tehnični direktor še naprej odobral vloge enot za primere nad 60 nadur, APS pa preverjala izvajanje dela v nadurah.

4. Odobri se mesečna kilometrina naslednjim delavcem:

— Pavlu Jeločniku, PE Jesenice, sekt. vodji največ 600 km;

— Stanetu Simeonovu, PE Jesenice, strojnemu referentu največ 800 km mesečno;

— inž. Dušanu Sodniku, direktorju razv. org. službe podjetja največ 800 km in 200 km mestnih voženj;

— Vinku Koletu, raziskovalcu razv. org. službe podjetja največ 600 km in 200 km mestne vožnje;

— Antonu Stražarju, KO Maribor, obratovodnji klep. delavnice največ 400 km mesečno;

— inž. Julijanu Znidaršiču, pomočniku teh. dir. največ 800 km in 200 km mestne vožnje.

5. Odbor naroča splošni službi, da mu pripravi poročilo o voznjah vseh koristnikov lužbenih voženj za leto 1971.

Predsednik odbora:

Branko Vasle, dipl. gr. ing., s. r.

SKLEPI

osemnajste seje odbora za načrtovanje in notranjo delitev dohodka, ki je bila dne 23. marca 1972 na centrali

1. Odgovori na vprašanja s prejšnje seje so:

a) sprejema se razpon do 20 % za osebno ocenitev;

b) priporoča se enotam, da znaša poprečje ocen največ 12 %; v primerih prekoračitve naj enote pošljejo utemeljitev za prekorači-

tev. Vse enote naj po ocenitvi pošljejo odboru povprečne ocene po kvalifikacijskih skupinah;

c) za VS, VIS in SS delavce ter delovodje se lahko v prvem letu odbije do 20 % od obračunske osnove iz pravilnika, v drugem letu pa do 10 %; do 10 % se lahko odbije v prvem letu tudi delavcem, ki so končali šolo za učence v gospodarstvu;

č) odbitne točke za izpit in pooblastilo naj ostanejo (večina enot) po predlogu popravka pravilnika;

d) odbitne točke za neustrezno izobrazbo naj ostanejo po predlogu popravka pravilnika s spremembo, da je pri potrebnih praksi treba znižati število z 20 na 15;

e) NK delavci lahko po enoletni uspešni praksi napredujejo v PK delavce; PK delavci z dveletnim stažem in uspešno opravljenim izpitom lahko napredujejo v PU delavce.

2. Predlaga se DSP, da za organizatorje proizvodnje odmrzne obračun za leto 1971. Izplačajo naj se nagrade skladno s sklepom št. 5 trinajste seje odbora z dne 16. 12. 1971.

Za PE N. G. in železokrivnico, ki sta »negativni« je odbor priporočil za prvo, da naj predloži vlogo DSP, zaradi svojega specifičnega položaja, s prošnjo, da ji omogoči akontacijo za delno izplačilo, medtem ko je za železokrivnico situacija drugačna, ker so že v decembru izplačali več kot so imeli po del. črti.

3. Načelno se odobri mesečna kilometrina Marku Juvančiču, PE Celje, strojnemu referentu, vendar ne v zahtevani višini 1000 km. Višino naj uskladi splošna služba podjetja z ostalimi strojnimi referenti v enotah, glede na razkropljenost in oddaljenost sektorjev.

Predsednik odbora:

Branko Vasle, dipl. gradb. ing., s. r.

Važnejši sklepi organov samoupravljanja

□ Gradbeno vodstvo Ljubljana: IX. seja DS. — Delavski svet je sprejel k znanju analizo poslovanja za leto 1971 in še sprejel sklep v soglasju s sklepom DSP, da se za 1. maj 1972 ob izplačilu plače izplača bruto 324.184 dinarjev ostanka dohodka za osebne dohodke.

— Angažiranost gradbenega vodstva Ljubljana je po stanju 1. 4. 1972 48,60 milijona,

za izpolnitev plana je potrebno zagotoviti se del v višini 20,40 milijona.

— DS gradbenega vodstva Ljubljana predlaga, naj se uskladi izplačilo znižanih dnevnic na istem gradbišču za vse enote, če delajo pod istimi pogoji Pogoji je: da je hrana in stanovanje zagotovljeno.

□ **Gradbišče Koper** — 22. seja delavskega sveta — Sprejeto je poročilo finančne službe enote za I. trimesečje 1972.

— Delitev ostanka skladov enote po zaključnem računu 1972 v višini din 573.720 se po soglasnem sklepu članov razdeli po sledečih potrebah:

	din
— sklad obratnih sredstev	100.000
— sklad osnovnih sredstev	36.900
— dotacija sind. org. enote	20.000
— ostali stroški skupne porabe	423.720

— Soglasno je sprejet sklep, da se vsem delavcem, ki bodo občasno vršili razna remontna dela ali podobno v kamnolomu Črni kai, priznajo znižane dnevnice v višini, kot to določa pravilnik Gradisa o prejemkih delavcev iz materialnih stroškov z dne 2. 2. 1972 člen 16.

— Soglasno se potrди sklep komisije za standard in rekreacijo z dne 4. 4. 1972 ob dodelitvi kredita za nakup stanovanja tov. Muhamedu Islamoviću proti predložitvi tozadevne dokumentacije v višini 20.000.

□ **Poslovna enota Nizke gradnje Maribor** — 7. redna seja DS — Ustvarjeni sklad PE v znesku 333.889 din se porabi za povračilo dolga skladu skupne porabe iz leta 1970 in 1971.

— Na DS podjetja se da vloga za odobritev posojila iz sredstev sklada skupne porabe v višini 250.000.— din kot dotacija menzam.

— Zaproši se DS podjetja za odobritev posojila v višini 187.300.— din za izplačilo regresov delavcem.

Potrđi se sklep, da se zaprosi za posojilo 300.000 din kot posojilo, ki se mora v letošnjem letu vrniti. Do delitve teh sredstev so upravičeni delavci, ki so na dan izplačila v staležu. Izračun se izvrši na osnovi osebnih dohodkov rednega dela v letu 1971.

— Potrdijo se nove cene prehrane z veljavnostjo od 15. 3. 1972 dalje.

Cene za posamezne obroke so:

	z bloki:	z gotovino:
zajtrk	2.—	3.—
kosilo	7.—	10.—
večerja	4.—	5.—

— DS sklene, da se potrđi prerazporeditev delovnega časa. Ure bi kompenzirala gradbišča v času od 16. 4. do 16. 11. po 28 ur mesečno. Tako akumulirane ure bi delavci koristili v januarju in februarju. Način izplačila OD pa se naj odloči z izjavami delavcev.

— Začasno premeščenim delavcem se izstavi potni nalog posebej za potovanje na gradbišče in posebej za vrnitev, ker so upravičeni samo do potnih stroškov in dnevnic za čas potovanja, za čas dela pa jim pripada TD, kot je določen za tisto gradbišče.

Velika nagradna igra „Delavske enotnosti“

— DE vas informira, vsak mesec pa vas tudi nagradi. Tudi vi postanite njen naročnik. — Vsak mesec prinaša DE nova presenečenja, vse do 20. novembra letos.

Delavska enotnost — glasilo sindikatov Slovenije — praznuje 20. novembra letos 30. obletnico svojega izhajanja. Uredništvo časopisa se je ob tem častitljivem jubileju odločilo, da pripravi svojim bralcem in prijateljem prijetno presenečenje. Zato je v svoji redakciji namestilo dva velika bobna in ju napolnilo z bogatimi nagradami. Bobna se hosta zavrtela vsak mesec tja do 20. novembra.

Pravila igre

Naj kratko povemo, kdo lahko sodeluje v nagradni igri ob 30. obletnici Delavske enotnosti:

Prvi boben sreče je rezerviran za vsakogar, ki bo naročil Delavsko enotnost na dom in plačal naročnino za prihodnjih 12 mesecev, to je 26 dinarjev. V ta boben sreče je dala redakcija tudi imena vseh, ki so naročnino na Delavsko enotnost že doslej sami plačevali in si jo obnovili tudi za letos.

Drugi boben sreče pa je namenjen vsem tistim, ki se bodo odločili pridobivati naročnike na Delavsko enotnost. Vsakdo in vsi z enakimi možnostmi lahko postanejo zbiralci novih naročnikov! Kdor pa bo med svojimi znanci, prijatelji in tovariši zbral po pet naročnikov, ki bodo tudi poravnali naročnino za prihodnjih 12 mesecev, bo prejel lepo knjižno darilo in kupen za nagradno žrebanje. Vsakih nadaljnjih pet zbranih naročnikov pomeni novo knjižno nagrado in nov kupon.

Vsi, ki pridejo v poštev za žrebanje, do konca sodelujejo v nagradni igri. Pravico do žrebanja v naslednjem kolu izgubi samo naročnik, ki mu je žreb že dodelil nagrado. Podobno velja tudi za zbiralce naročnikov. Če je bil zbiralec naročnikov izžreban enkrat, bo uničen le njegov izžreban kupon, vsi ostali pa bodo seveda še vnaprej ostali v bobnu!

Tekmovanje sindikalnih svetov

Delavska enotnost je pripravila lepe nagrade tudi za občinske sindikalne svete, ki širijo svoj list med članstvom. Dva družinska šotora bo podelila Delavska enotnost ob koncu junija. To pa sta le tolažilni nagradi. Za sklepno slovesnost ob 30. obletnici izhajanja časopisa pripravlja Delavska enotnost še posebno presenečenje.

Časopis bo nagradil sindikalni svet, na območju katerega se bo letos najbolj dvignilo število naročnikov in tudi tisti občinski sindikalni svet, na območju katerega bo letos najbolj porasel odstotek naročnikov v primerjavi s številom zaposlenih.

Tudi vi postanite naročnik Delavske enotnosti! Vsak mesec vas čakajo lepe nagrade!

Kako preprečujemo poklicna obolenja kože?

Poklicna obolenja kože lahko nastanejo pri delavcih v industriji in poljedelstvu. Predvsem nastajajo takrat, kadar na kožo deluje kakšna kemična spojina.

Običajno ta obolenja nastanejo, kadar ni zanimanja za varnost pri delu ali je zanemarjena higiena in kjer ne spoštujemo pravil za varno delo.

Obolenje kože lahko povzročijo tudi nekateri fizikalni faktorji, npr. visoka ali nizka temperatura zraka, različne oblike energije, npr. sevanja, mehanične energije: udarci, vbodi, vreznine, skratka rane. Zaradi pogostih obolenj se često pritožujejo delavci v kovinski stroki, cementni, premogovni, tekstilni, usnjarski, živilski industriji itd., enako na delovnih mestih, kjer je prah. Takim obolenjem so podvrženi tudi delavci na poljih.

Prah se vseda na kožo, oslabi odpornost kože proti strupom in mikrobom in razvije se bolezen.

Med pogostimi poškodbami kože so majhne rane, imenujemo jih mikrotraume: vbodi, piki, ranice, razpokana koža itd.

Takšne majhne rane so šestkrat hujše in nevarnejše od velikih ran. Toda takšne majhne rane podcenjujemo, ker so nezanimive, nanje pozabljamo in jih ne vidi zdravnik. Zato te ranice pogosto niso strokovno oskrbljene in preko njih z lahkoto vdoro mikrobi in razni strupi. Nihče niti ne pomisli, da postane lahko mikrotrauma hudo gnojno vnetje.

Delavci, ki bolehalo za nekaterimi kroničnimi boleznimi npr.: sladkorno boleznijo, boleznimi jeter, slabokrvnostjo, morajo vedeti, da pride pri njih češče do poklicnih obolenj kože. Ljudje, ki se bolj potijo, težko prenašajo delo v vročini — tudi pri njih se kaj hitro razvije vnetje kože.

Med različnimi poklicnimi obolenji kože se najčešče pojavljata vnetje (dermatitis) in ekcem kože. Poklicno vnetje kože se razvije na mestu dotika kože s škodljivo snovjo. Stopnja vnetne reakcije je odvisna od jakosti draženja in od časa trajanja. Poklicno vnetje kože se najčešče pojavi po rokah, obrazu, zatilju. Njegova karakteristika je: rdeča koža, otečenost kože, bolečine.

Po odstranitvi škodljivosti se običajno vnetje kože hitro pozdravi.

Poklicni ekcem je podoben vnetju, vendar zelo srbi. Obolenje je težjega značaja. Ekcem se razvija le pri ljudeh, ki so za določeno snov preobčutljivi. Če hočemo takega človeka pozdraviti, moramo zamenjati delovno mesto, da bi se izognili škodljivosti.

Zaščita proti poklicnim obolenjem kože zahteva številne ukrepe: tehnološke, proizvodno-tehnične, sanitarnohigienske.

Najboljša rešitev je mehanizacija in avtomatizacija delovnih procesov — na ta način preprečimo stik kože s škodljivimi snovmi — obratovino.

Poleg tega je potrebno skrbeti za sodobno ventilacijo, pravilno hitrost zraka in čistost delovnih mest.

Uspeh v boju s poklicnimi obolenji kože je v ogromni meri odvisen od tega, koliko se bo delavec sam čistoče držal in boril proti škodljivosti obratovine, s katero pride v dotik.

Neznatno ranico, vrez lahko oskrbi vsak sam. Priporočamo 1% raztopino cetavlon ali raztopino asepsola in podobne baktericidne snovi. Ogromnega pomena v borbi s poklicnimi obolenji je pravilna nega kože. Kdorkoli dela s kemičnimi snovmi, v zaprašenih delovnih prostorih, se mora obvezno vsakodnevno stuširati. Seveda pa je pri tem potrebno stalno vzdrževati strogo higieno rok in nohtov. Na koži umazanih rok, pod nepostrizanimi nohti, se po nepotrebnem zadržujejo strupi, mikrobi, celo jajčeca parazitov, ki povzročajo obolenja. To pa lahko prenesemo na ostale dele telesa ali celo v usta.

Ne pozabimo na zaščitne kreme in paste. Te poznamo dve vrsti: prva predstavlja zaščito pred v vodi topnimi različnimi kemičnimi strupi. To so npr. lanolinske in silikonske kreme npr. OCTA (Neva Zagreb), ATRIX krema z dvojnimi delovanjem. Druge zaščitijo kožo pred organskimi spojinami.

Zelo uporabna je zaščitna krema LEK 48. Moramo jo pohvaliti. Pri uporabi kreme moramo upoštevati razne zahteve: kožo moramo prekriti v tankem sloju, kislost kreme mora biti prilagojena kislosti kože, delavec pri delu ne sme motiti, ne sme ovirati naravnega dihanja kože, da jo po končanem delu zlahka odstranimo.

Pred delom dobro umijemo roke, na suho kožo potem vtremo 3—5 gramov zaščitne kreme.

V nobenem primeru ne smemo umivati roke z različnimi organskimi topili in podobnimi sredstvi — nevarno je umivati roke s klorom, apnom, s sodo, peskom, prahom, nafto itd. To lahko povzroča nevarno obolenje kože. Koža postane presuha in dovzetna za kožna obolenja. Zato po delu umivamo roke s toplo vodo, milom, mehko krtačko, nato pa jih namažemo lahko tudi z borvazelinom, 2% silicalno masijo ali zaščitno kremo. Pri zelo suhi koži priporočajo vitaminske kreme. Ne smemo pozabiti na to, da se na ta način borimo proti raznim obolenjem kože, istočasno pa tudi proti drugim nalezljivim boleznim.

Samo nekaj minut dnevno porabimo za pravilno umivanje rok in mazanje z zaščitno kremo. Na ta način bo naš delavec ohranil zdravo kožo in lepe roke, ki so izrednega pomena za pridobitno delo.

Dr. Boris Moško

V Velenju pod zemljo

Na novem Gradisovem gradbišču v Pesjem pri Velenju — Gradimo izvozni jašek

Verjetno ni v Sloveniji področja, ki bi tako hitro spreminjalo svojo zunanjo podobo, kot je ta v Velenjski kotlini. Nismo še v celoti končali dela pri gradnji velike šoštanjske termoelektrarne, že so celjski gradisovci odprli novo gradbišče, tako imenovani »novi izvozni nadkop« Pesje pri Velenju.

Tu gradimo več objektov, od katerih je najzanimivejši in obenem za naše razmere najbolj zahteven objekt, izvozni jašek v dolžini 550 metrov.

Izmed ostalih večjih objektov pa so še: strojnica, to je velika armirano-betonska skeletna zgradba (28,40 x 15,50 in višine 12 metrov), transportni most v dolžini 320 metrov, bunker za premog, drobilnica premoga ter temelji za transportne trakove v skupni dolžini ca. 500 metrov.

Ceprav so se kazalci približevali četrti uri popoldan, je bilo na gradbišču vse živo. Hiteti moramo, je dejal sektorski vodja Vladimir Prosenik, kajti vreme in čas ne delata za nas — roki pa so kratki.

Nam se mudi, investitorju — rudniku lignita Velenje pa tudi. Z dograditvijo prejšnjih objektov in novim načinom izvoza, bo rudnik kar podvojil svojo proizvodnjo. Letno bodo dvignili iz globlin do 375 metrov preko sedem milijonov ton premoga.

Premog, ki ga bodo rudarji nakopali v jami, bodo po posevnem izvoznem jašku transportirali v bunker in drobilec, kjer se bo razdelil na dva traka, in sicer na trak, ki bo vodil direktno v TE Šoštanj in na trak v deponijo za široko prodajo.

Velenjski lignit uvrščamo med mehki rjavi premog s kalorično vrednostjo 2640 kcal/kg. Največja ugotovljena globina sloja premoga je 141 metrov. Zaloge pa cenijo na ca. 700 milijonov ton.

● Vsemu se je treba privaditi, tudi če skraja težko gre

Tako pravijo delavci, ki so se nedavno preselili iz visokih objektov TE Šoštanj v posevni izvozni jašek v globino do 150 metrov. V začetku je bilo težko, toda sedaj smo se že privadili, so odgovorili »Gradisovi rudarji«.

Delajo v dveh izmenah po 12 ljudi, je povedal tov. Prosenik. Delavci so opremljeni z vsemi zaščitnimi sredstvi ki jih zahteva delo v globini. Prav tako so seznanjeni s predpisi iz varstva pri delu, tudi rudarskimi.

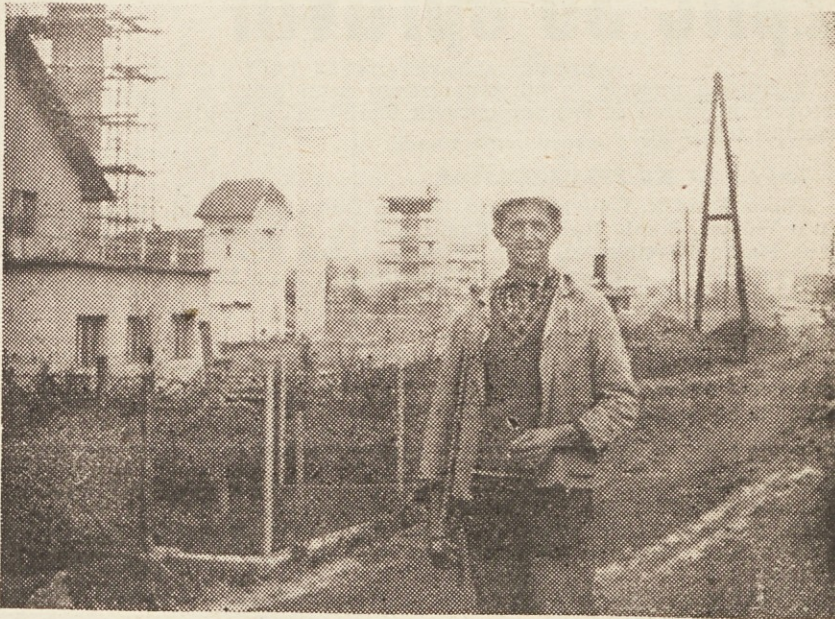
● In kako napreduje delo?

Izpolnjujemo plan, je odgovoril tov. Prosenik. Na izvoznem jašku sta v delu tlak in stenska obloga, na

m, v delu pa so obodne stene lijaka. Na drobilnici je izvršen izkop gradbene jame in pripravljeno je betoniranje temeljev.

Projekte je izdelal »Slovenija projekt« iz Ljubljane. Načrti prihajajo pravočasno in večjih problemov na gradbišču ni.

Delavci stanujejo v naselju Šoštanj, na delo in z dela se vozijo s posebnimi avtobusi. Na gradbišču hitijo in prepričani smo, da bo delo, kot že nešteto krat, do roka in kvalitetno izvršeno.

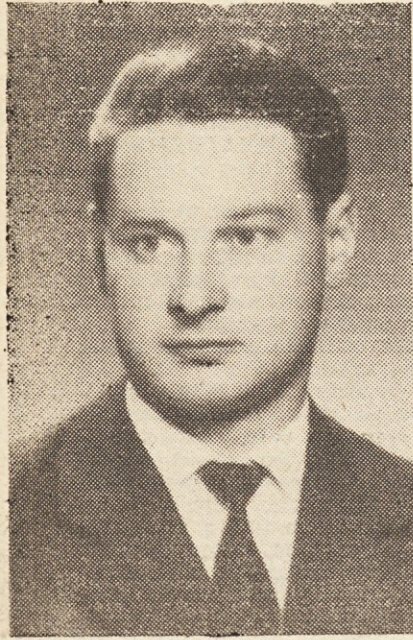
L. C. Naš stari in zvesti sodelavec Ivan Visnič

Kri rešuje življenje

Darovanje krvi sodi nedvomno med najbolj humane oblike pomoči človeka človeku.

Tej plemeniti akciji najbolj sledijo delavci naših kovinskih obratov

v Mariboru. Kar 35 članov te enote je vedno pripravljenih darovati svojo kri.

To je vsekakor izredna številka za kolektiv, ki šteje 200 zaposlenih, kar v odstotkih pomeni, eno najmočnejših krvodajalskih skupin v Mariboru.

Podatki kažejo, da se je množičnost pričela v letu 1969 in nenehno pritegovala nove krvodajalce, ki so tudi vsi ostali redni krvodajalci. Med njimi so takšni, ki darujejo kri vsake tri mesece, kar pomeni maksimalno možnost.

Taka množičnost je nujno pripeljala do potrebe po organizacijski povezanosti. Na pobudo OOS je bil izvoljen odbor, ki šteje tri člane. Njegova naloga je predvsem vodenje kartotečne evidence o odvzemih in skrbi, da o bdnih odvzemu pravilno razdeli darovavce po skupinah, da bi se izognili motnjam delovnega procesa.

Odbor namerava sprejeti tudi svoj poslovnik. Stalne stike ima z občinskimi odborom RK, izmenjuje mnenje tudi s skupinami v večjih mariborskih kolektivih.

Ne gre prezreti tudi odnosa samoupravnih organov in vodstva PE do te oblike humanosti, ki je razumevajoč in spodbuden, saj ima vsak

krvodajalec dan, ko je darovali kri prost. Iz dotacije OSS pa vsako leto namenijo del za pogostitev krvodajalcev. Zelja krvodajalcev je, da se tale odnos še razvije in se za dosežanje razumevanje iskreno zahvaljuje.

Na koncu bi krvodajalci iz KO Maribor želeli, da ne bi ta zapis izzvenel samo kot samohvala, temveč predvsem kot informacija o najhujmanejši obliki delovanja članov kolektiva podjetja z namenom, da se krog krvodajalcev še razširi. Hkrati pa pozivamo krvodajalce iz ostalih PE, da se oglasijo in preko našega glasila spregovorijo o svojih uspehih in izkušnjah.

Mario Hercec

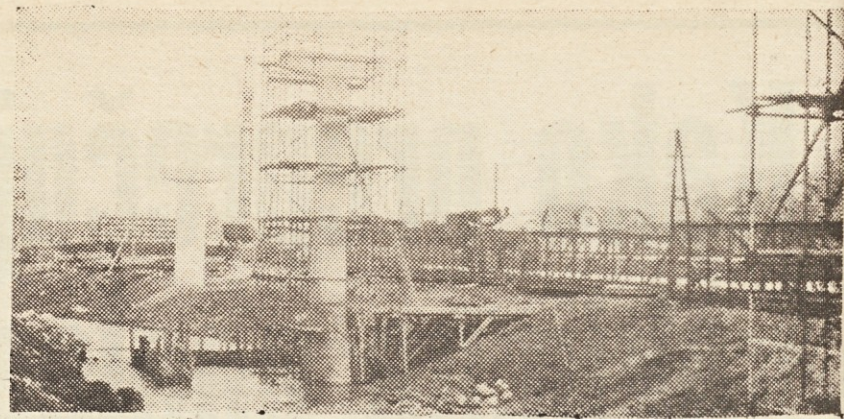
ZIVLJENJE JE KAPLJA

Po kapljah krvi se življenje pretaka, prinaša radosti, obup tvoj in srd.

Kaplja za kapljo potone, izgublja se v morju življenja — zopet prihaja kot kaplja trpljenja...

Nihče ne opazi nasmeha, ne tople besede. Po kapljah krvi se življenje odteka...

RICKY

Gradnja 320 metrov dolgega transportnega mostu — V ozadju je videti pričetek del na strojnici

Starši - sodelujmo!

Naša enota v Škofji Loki je dne 12. aprila organizirala roditeljski-sestank s starši svojih učencev. Sestanka se je udeležilo kar precej staršev. Predvsem so se zanimali za življenje in delo svojih otrok. Ogleдали so si naše obrate, še posebno pa so bili navdušeni nad bivalnimi prostori. Starši so se na lastne oči prepričali, kaj vse podjetje Gradis nudi mladim učencem.

Nemalo pa so bili starši presenečeni, ko so jih predstavniki podjetja in šole obvestili o nerednosti nekaterih učencev. Od 16 vpisanih v večerne šolanje le redki redno obiskujejo šolski pouk. Večina ima slabe ocene. Učenci in starši so bili opozorjeni, da podjetje Gradis ne bo krilo stroškov šolanja za vse tiste

učence, ki razreda ne bodo uspešno zaključili.

Menimo, da bo to opozorilo zaleglo in se bodo naši bodoči tesarji resneje lotili učenja in bili bolj vestni pri delu in učenju. Starši so nas prosili, naj bomo pri vzgoji in izobraževanju njihovih otrok kar najbolj dosledni. Učencem naj ne popuščamo, kajti vsaka malomarnost in popuščanje se pozneje lahko zelo maščuje. Obljubili smo jim, da bomo vse storili, kar je v naših močeh, da se bodo njihovi otroci pod strokovnim vodstvom izučili poklica, za katerega so se odločili. Obojestranska je bila izrečena misel, da moramo v bodoče več sodelovati. Starši — mi smo za sodelovanje!

Jaka Klančar

IZ DELA CENTRA ZA IZOBRAŽEVANJE

Izpite so opravili

V zimskih mesecih so bili organizirani razni tečaji in seminarji. V februarju in marcu so uspešno opravili teoretični del zaključnih izpitov naslednji tečajniki:

TEČAJ ZA KV ŽELEZOKRIVCE

Milko Amidžić, Cvijetan Božić, Osman Duraković, Sabid Duraković, Djuro Vidović, Smajo Ibršević, Ramiz Kalešić, Alija Kozarac, Ilija Filipović, Marko Marčinković, Azim Mehanović, Jozo Mijatović, Ramiz Mujčić, Ivan Polanec, Mustafa Sestan, Ramo Sestan, Kojo Tesić, Alojz Tomplak, Jure Oroz, Alojz Vogrinec in Stefan Gudlin.

TEČAJ ZA PK ŽELEZOKRIVCE

Drago Čirković, Josip Đanić, Franjo Horvat, Milan Jevtić, Džemal Kurbegović, Jovo Stevanović, Ismet Sijerkić, Marko Tesić, Cvijetin Perić, Spasoje Ristić, Stojan Vorkapić.

TEČAJ ZA TEŽKO GRADBENO MEHANIZACIJO

Jože Mali, Marko Vidović, Karel Marinič, Stefan Borak, Rajko Jelen, Peter Nadlišek, Zijad Torlaković, Branko Selekar, Jože Kapl, Drago Vuzen, Rajko Verdnik, Franc Puklavac, Stefan Borak, Stefan Kardoš, Silvester Bajc, Mirko Popović, Zdravko Sinkovec in Nikola Komljenič.

TEČAJ ZA STROJNIKE LAHKE MEHANIZACIJE

Miro Krstičić, Ignac Mundar, Stjepan Crnčić, Milorad Šljivar, Stjepan Kocijan, Ljubo Vrančić, Dragotin Panić, Mustafa Tutnjić, Franjo Hamer in Mišo Čajić.

TEČAJ ZA KV ZIDARJE MARIBOR

Anton Arklinič, Josip Arklinič, Mijo Blažan, Avgust Borko, Marjan Furjan, Josip Furjan, Drago Knez, Franjo Lazar, Mijo Malašič, Blaž Milešič, Miro Milec, Jožef Novak, Jožef Peček, Roman Slekovec, Josip Tardi in Marin Vurušič.

TEČAJ ZA PK ZIDARJE MARIBOR

Blaž Vogec, Jože Gregorinčič, Vincenc Hanžel, Stjepan Ivančič, Franjo Jambrek, Josip Jančec, Karel Kaučič, Anton Kozar, Franc Majcen, Franjo Mihalina, Marjan Obresa, Dragutin Perkoč, Marjan Pihler, Franc Pohorec, Josip Šambolec, Marijan Šambolec, Alojz Santora, Stjepan Toplek, Ivan Velečič, Janez Zelenjak, Dušan Zupancič.

TEČAJ ZA KV TESARJE MARIBOR

Ivan Cmerčak, Simon Subovnjak, Franc Ščaničar, Ivan Toš, Franc Vrščič.

TEČAJ ZA PK TESARJE MARIBOR

Cepec Rajko, Ivan Košič, Janko Meznarič, Branko Murković, Josip Novak, Janez Strelec, Jože Mlakar.

TEČAJ ZA KV ZIDARJE CELJE

Mujaga Kazaferović, Franjo Novak, Stevan Spasojević, Husein Šljivar, Milenko Todorović.

TEČAJ ZA PK ZIDARJE CELJE

Trivo Damjanič, Dušan Dukanovič, Blažan Čagalj, Milan Korošec, Hasan Mahić, Bogdan Stupar, Jovo Uničević, Ilija Bjelopavlovič, Đorđe Čulibrk, Idriz Maljaku in Franc Vuzen.

TEČAJ ZA KV TESARJE CELJE

Sejdo Avdič, Karol Fideršek, Osman Huskanović, Ranko Karan, Stjepan Mihac, Euver Mulahalilović, Sadik Nakičević, Ivan Novak, Milorad Pavlovič, Ahmet Sajkić, Milan Stanković.

Izobraževanje oziroma zaključni izpit pa so uspešno opravili naslednji kandidati.

TEČAJ ZA SKUPINOVODJE

Alija Bekrić, Ivan Bašnec, Nikola Bobić, Ciril Brusar, Jože Butina, Đuro Dragosavac, Franc Filip, Franc Grubelnik, Ferdo Habjanič, Adolf Hanže, Franc Horvat, Matija Horvat, Avgust Kerman, Franc Kelenc, Vinko Kalšan, Vlado Kreč, Franjo Kuhar, Marcijuš Matija, Mladen Novaković, Anton Skrgat, Franc Solarič, Ljubo Kremenović in Jože Toplak.

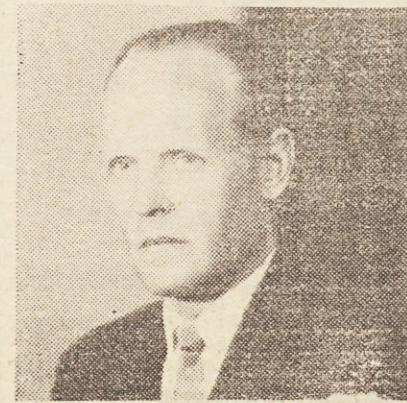
TEČAJ ZA INSTRUKTORJE

Ivan Matjačić, Marcelo Andrijašič, Franc Horvat, Josip Ružman, Bogoljub Jovanović, Franc Horvat, Anton Kačar, Alojz Plemelj, Anton Pristović, Mladen Vranješ, Stefan Sabol.

DVOLETNA ŠOLA ZA STROJNIKE TEŽKE MEHANIZACIJE

Ferdinand Ambrož, Slobodan Dragič, Janez Drašler, Boris Golob, Jože Jamnik, Peter Kepić, Miroslav Mivšek, Andrej Podbevšek, Zdravko Šporar, Franc Štibelj, Stefan Kardoš, Silvester Bajc.

Ob prerani smrti Rudija Cotiča

ciji, ki si jo ti, dragi Rudi oblikoval skozi vsa leta z nami, je dosegel velik plamen, ki bo še izžareval v naših vrstah in tudi svojem spominu. Hvala ti!

Tvoja življenska pot ni bila lahka. Mlad si odšel od doma in si sam služil vsakdanji kruh ter se tako prebijal skozi mladostna leta. Vojna ti je zagrenila mlada leta, ti pa si jih znal s svojo plemenitostjo vsem nam olepšati. Nikoli nisi nam mlajšim govoril o trpljenju, o težkih trenutkih, ki si jih preživljal kot mladenič, temveč si s svojo preudarnostjo, ljubeznijo do vseh bližnjih sejal voljo potrpljenja in upanja v vse lepše.

S temi lepimi življenjskimi vrlinami zapuščas svoj trajni spomin našemu kolektivu in svoji družini, s katero si preživel najlepše trenutke kot srečni oče otrokoma in skrbni mož svoji ženi.

Dragi Rudi, prisrčna ti hvala za vse, kar si nam dal! Ostal nam boš v lepem spominu. Spominjali se te bomo kot vzornega delavca, dobrega tovariša in človeka, ki je očetovsko skrbel za mlajše in bil zgled marljivosti pri delu.

Izrekam v imenu kolektiva tvojim najdražjim naše iskreno sožalje!

Rudi, slava tvojemu spominu!

Ugasnilo je življenje našega dolgoletnega sodelavca Rudija Cotiča.

Teško nam je danes vsem, ki smo zbrani ob tvoji krsti. Mnogo prezgodaj si odšel od nas.

Pred dvema mesecema si bil še med nami veder, življenja poln, tak kot si znal biti vseh 25 let v našem kolektivu.

Rudi, v naš kolektiv si prišel že prve dni po osvoboditvi. V našem podjetju si bil pionir vseh težkoč, ki si jih vedno reševal v korist kolektiva. Tvoja skromnost, vedrost pri delu, mentorstvo pri mlajši genera-

V zasluženi pokoj

JAKOB BERDNIK, VK klepar iz kleparske delavnice v kovinskih obratih Ljubljana, odhaja letos v zasluženi pokoj. Pri našem podjetju se je zaposlil 3. 2. 1951. Vseh 21 let je delal kot klepar. Z delom je bil zadovoljen in ga je vseskozi z veseljem opravljal, čeprav so bili v začetku njegove zaposlitve v kleparski delavnici neprimerno težji pogoji dela, kot so sedaj.

Tov. Berdnik je bil vesten in marljiv delavec ter dober učitelj mlajših kadrov.

Ob odhodu mu želimo, da bi se vrsto let užival zasluženi pokoj.

Njegovi sodelavci

Franjo Pintarič, KV kovač, se je rodil 29. 3. 1912 v Grabovniku — Pomurju. Ko končani osnovni šoli se je izučil za kovača in temu poklicu ostal zvest do svojega jubilejnega 60. leta starosti. Praznoval je že 15-letnico zaposlitve pri podjetju. Ves čas zaposlitve kot kovač, pozneje strojnik in sedaj zopet kot kovač svoje delo opravlja zelo vestno in natančno. Vedno je nasmejan in za vsakega najde prijetno šalo. Na delovnem mestu nikdar ne kaže napetosti. Vsako nalogo opravi, čeprav že v letih, zelo vestno brez prigovarjanj. Če je potrebno, dela brez premora tudi po 24 ur skupaj. Posebno naporno strojniško delo je opravljal na gradbišču garažne hiše na Poljanskem nasipu, ko nam je primanjkovalo strojnikov in električarjev. Marsikdo bi si ga lahko vzel za vzornika, posebno pa mlajši delavci. Povemo naj, da ni ostal nezapažen in mu je bilo med prvimi dodeljeno družinsko stanovanje v Ljubljani.

Maks Padovnik, KV kovač, vodja servisne delavnice gradbenega vodstva Ljubljana. Tudi on je že veteran Gradisa, čeprav še ni star. Dopolnil je jubilej svojega življenja — 50-letnico.

Član kolektiva Gradis pa je postal leta 1949. Z delom je pričel v Soštanju, bil v Zenici, in avtocesti Krško, v obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani. Od 1. 3. 1964 leta je vodja servisne delavnice GV Ljubljana. Delo opravlja vestno in uspešno. Najbolj mu leži strokovno fizično delo. Pravi, da se pri fizičnem delu počuti najbolje, bolan pa da je, če prime v roke svinčnik. Verjamemo mu ali vseeno tudi fizično delo mora biti pismeno potrjeno, posebno pa obračunan osebni dohodek. Z njegovim delom (tudi administrativnim) smo zadovoljni.

Obema jubilatoma iskreno čestitamo in jima želimo še obilo zdravih let.

Ivan Grilje

Načini in uporabnost spajanja mrežnih diagramov

V tem sestavku bom skušal dati vsem, ki se zanimajo za tehniko mrežnega planiranja, kratek pregled o načinih uporabe mrežnih grafikov na Češkoslovaškem.

Način gradnje v Češkoslovaški je bistveno drugačen od našega. Prevladuje montažna gradnja industrijskih objektov in objektov ostale visoke gradnje. V ta namen je zraslo pri njih mnogo tovarn prefabriciranih elementov, ki delajo neprekinjeno za potrebe operative. Torej lahko v osnovi že takoj ločimo dva sistema: tovarne za izdelavo prefabriciranih elementov in gradbišča, kjer se elementi vgrajujejo. Težje elemente pa delajo tudi na mestu vgraditve. Poleg montažne gradnje pa je še klasična gradnja, ki pa je zaenkrat v manjšini, ter nizka gradnja.

Pri takem sistemu: tovarna-gradbišče je seveda odločilne važnosti dobra organizacija del ter solidna kontrola terminov. Zato je v vseh vzhodnih deželah mrežno planiranje zajelo svojevrstne dimenzije, seveda ne upoštevamo stroškovnega dela mrežne analize, ki prihaja do izraza pri njih šele v zadnjem času.

Zelo redko se zgodi, da bi v Češkoslovaški pustili nek mrežni diagram osamljen in ga ne bi na en ali drug način povezali z mrežnimi diagrami drugih objektov, kar je povsem razumljivo, saj tehnologija proizvodnje v celem podjetju tudi pozna medsebojne odvisnosti, ki jih vodstvo podjetja mora upoštevati, če noče tvegati nepotrebnih zastojev in drugih težav. Zaradi boljšega izkoristka težke mehanizacije in ostalih kapacitet so mrežni diagrami povezani v cele komplekse, v katerih je več objektov tudi do 20. Mrežni diagrami so spojeni med seboj na več načinov, kakor pač to narekujejo zahteve operative:

- 1) spajanje celih objektov,
- 2) kapacitetno spajanje, tj. spajanje posameznih aktivnosti kot nosilcev kapacitet.

Spajanje objektov

Spajanje mrežnih diagramov celih objektov ima predvsem tele bistvene lastnosti:

- a) spajanje je zelo enostavno,
 - b) pri omogočanju maksimalne vzporednosti se doseže najkrajši čas gradnje kompleksa,
 - c) pri zadostnem številu objektov dosežemo lahko najboljši rezultat izravnave kapacitet,
 - d) ugodno je za tekoče pregrupiranje, razdeljevanje in ponovno združevanje kapacitet (avtoceste).
- Različni tipi spajanja objektov so prikazani na sliki št. 1.

Kapacitetno spajanje

Pri kapacitetnem spajanju pride do povezave le določenih aktivnosti (žerjavi, montažni stroji, železokrivci, tesarji itd.) pri čemer ni nujno povezava objekta kot celote.

Karakteristike kapacitetnega spajanja:

- a) spajanje je bolj zahtevno in tudi manj pregledno,
- b) pri zavarovanju zaporednosti izbranih kapacitet je vzporednost ostalih bistveno omejena, kar pa lahko vpliva na končni rok,
- c) omogoča se polna vzporednost izbranih kapacitet, kar je zlasti lahko važno pri montažni gradnji,
- d) možnosti izravnave kapacitet so manjše, ker ni take prostosti premikov aktivnosti,
- e) ta način spajanja je ugoden za sisteme, ki delajo s stalnimi enotami ene vrste kapacitet, ki se sploh ne morejo pregrupirati, ugoden pa je tudi v primeru, kjer prevladuje tehnološko in ekonomsko ena sama ali dve vrsti kapacitet ter ni mogoče zagotoviti dodatne. Tipe kapacitetnega spajanja prikazuje slika št. 2.

1,0 Objektivno spajanje

1.1 Vzporedno enostavno spajanje objektov (slika 3).

Spajanje objektov je izvedeno s formalnimi vzporednimi načini spajanja vseh objektov na dva dogodka: začetni in končni. Izgradnja na vsakem objektu teče povsem samostojno.

1.2 Vzporedno spajanje objektov s časovnim vrednotenjem (slika 4).

Pri tem načinu spajanja so začetni dogodki posameznih objektov spojeni

s fiktivnimi aktivnostmi, ki pa so časovno ovrednotene. S tem je napravljen zanič med pričetki del na posameznih objektih. Končni dogodki so tudi spojeni s fiktivnimi, ki pa imajo časovno vrednost nič.

2,0 Kapacitetno spajanje

2.3 Spajanje nastopov prve kapacitete (slika 7)

Ta način je okarakteriziran z uporabo dveh žerjavov pri gradnji več objektov. Posamezni objekti so spojeni serijsko v dveh vejah na podlagi zahteve serijskega prehoda žerjavov iz enega objekta na drugega, vsak žerjav napreduje po eni vrsti objektov.

2.2 Spajanje ene izbrane kapacitete (slika 6).

Na objektu izberemo neko kapaciteto, ki se nam zdi najvažnejša (tesarji) in jo vodimo nato po vseh objektih običajno z zahtevo, da pot te skupine predstavlja tudi kritično pot v mrežnem diagramu.

2.3 Spajanje nastopov prve kapacitete (slika 7).

To je v bistvu ista inačica kot pod točko 2.2, le da gre tu za prvo kapaciteto v mreži (zemeljska dela vseh objektov).

2.4 Spajanje tehnoloških etap (slika 8).

Je zelo uporabljiv način spajanja mrežnih diagramov, kjer gre za večje gradnje z več objekti.

Objekt je razdeljen npr. na naslednje etape:

- dela do kletne plošče,
- groba gradnja,
- dela na strehi,
- groba montaža,
- notranja gradbena dela,
- kompletiranje.

V tem primeru je objekt razdeljen na daljše časovne intervale in se dela iste etape lahko začnejo na drugem objektu šele po dokončanju te etape na prvem, mreže so povezane s fiktivnimi aktivnostmi s časovno vrednostjo nič.

2.5 Spajanje vseh kapacitet.

Tega načina se le redko poslužujemo. Zahteva prehod vseh specializiranih kapacitet skozi vse objekte ter ima že značaj kompleksnega pogoja, kar pa zahteva zelo solidno organizacijo in pripravo del.

3,0 Rezultati spajanja mrežnih diagramov

Bile so izvršene različne primerjave rezultatov spajanja mrež. Pri tem so ugotovili, da je treba biti vsakokrat posebej zelo pazljiv in dobro premisliti, kakšen način spajanja naj bi uporabili. Učinki so narameč od primera do primera zelo različni. To pomeni, da ne obstaja splošno najboljši način spajanja ampak samo relativno najprimernejši z ozirom na kriterije in okoliščine v operativi.

Iz izpeljanih vrednotenj spajanja mrežnih diagramov pa je le mogoče speljati načelo, da je najugodnejši način vedno tisti, ki nam zagotovi najenostavnejšo povezavo z istočasno maksimalno vzporednostjo gradnje ter maksimalnim izkoristkom glavnih kapacitet.

4,0 Možnosti uporabe v našem podjetju

Takoj lahko rečemo, da so možnosti uporabe vseh vrst spajanja mrežnih diagramov v našem podjetju zelo velike. Gradnja je dokaj veliko podjetje z velikimi kapacitetami, ki morajo biti čim bolj ekonomično izkoriščene. Tu je seveda prvenstveno važna težka mehanizacija. Da bi vodstvo PE in vodstvo podjetja imelo čimboljši pregled nad izkoriščanjem obstoječih kapacitet, bi bil tak sistem spajanja poenostavljenih mrežnih diagramov takorekoč skoraj nujnost. Kakor hitro pa podjetje prevzame gradnjo takega objekta, kot je avtocesta z vsemi nadvozi, podvozi, mostovi, viadukti ter traso, je pa tak pregled nad kapacitetami življenjsko važen za podjetje, kot je Gradis. Prva naloga tehničnega in

vodilnega kadra je, da si izdelata program, s katerim bo imelo pregled nad uporabo vseh kapacitet. V ta namen so prav gotovo najprimernejši spojeni poenostavljeni mrežni diagrami.

Opisano spajanje mrežnih diagramov je prav tako uporabno pri sistematični nabavi glavnih gradbenih materialov, sklepanju dolgoročnih pogodb s proizvajalci teh materialov ter pri sklepanju pogodb z ostalimi velikimi kooperanti.

Pri gradnji velikega kompleksa (TE Soštanj III, nuklearna elektrarna, Portorož) pa pride v poštev predvsem etapno spajanje mrežnih diagramov posameznih objektov v kombinaciji s kapacitetnim spajanjem.

Gradbenih del ni mogoče presojeti statično. V PE, kateri so zaupane kapacitete, se postopoma dokončujejo posamezni objekti, novi pa se uvrščajo v proizvodnjo. Pri načinu dela, ki obstaja v gradbeništvu, moramo čimbolje poskrbeti za čim rentabilnejše izkoriščanje zaupanih kapacitet, tako da si ustvarimo soliden pregled nad njimi. To je dolžnost vodstva PE. Vsak novi objekt je mogoče enostavno priključiti k že obstoječemu kompleksu, ki je v gradnji, na podlagi presoje o razpoložljivih kapacitetah.

Omenjeni sistemi spajanja so tudi ugodni za vodstvo podjetja, ki tako lahko odloči v vsakem trenutku o prioriteti posameznih objektov, če so določene vrste kapacitet (žerjavi) omejene. Tako pridemo, kot lahko sami ugotovite, do konstantnega planiranja v podjetju, ki pa že lahko da zelo plodne rezultate.

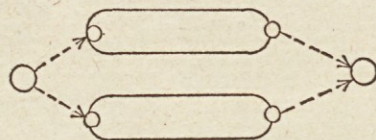
5,0 Cilji raznih načinov spajanja mrežnih diagramov

- najkrajši termin realizacije gradnje,
- čimbolj enakomerno izkoriščanje delovne sile,
- popolna nepretrganost vodilnega mehanizma,
- nepretrganost postopka specializiranih obratov,
- koncentracija določenih del do danega intervala,
- najekonomičnejši način gradnje z najmanjšimi stroški,
- izpolnitev pogodbenih kooperacijskih vmesnih terminov.

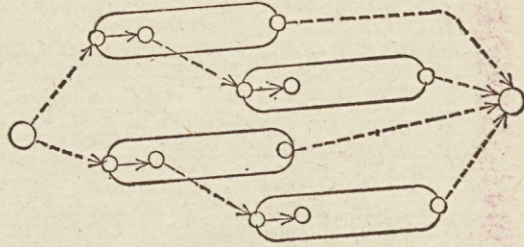
Odvisno od tega, kakšen rezultat zahtevamo, je treba tudi izbirati način spajanja. V praksi to ni enostavno. Običajno se zahteve kombinirajo, spreminjajo pa se vrstni red njihovih pomembnosti.

Rajko Kogej, dipl. gr. ing.

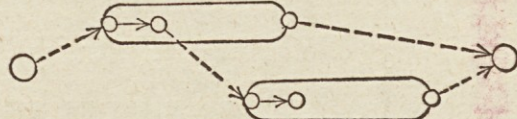
SLIKA ŠT. 3

SLIKA ŠT. 5

SLIKA ŠT. 7

SLIKA ŠT. 1

GLAVNI TIPI SPAJANJA OBJEKTOV

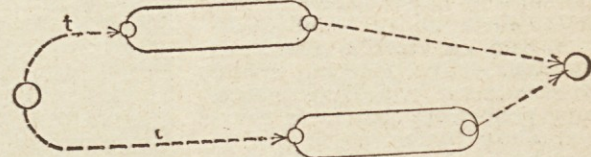
Tip povezovalne dejavnosti	Oblika spojitve	
	Vzporedno	zaporedno
Navadno spajanje objektov		
Spajanje objektov z časovnim ovrednotenjem povezovalne dejavnosti		
Preklapljanje na kak vmesni dogodek mreže objekta		
Spajanje s pomočjo koledarske osi		

SLIKA ŠT. 2

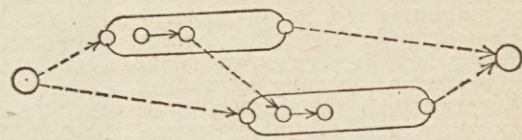
GLAVNI TIPI KAPACITETNEGA SPAJANJA

Značaj povezovalnih dejavnosti	Shema osnovnega tipa
Spajanje enot istovrstne kapacitete	
Spajanje izbranih kapacitet ali agregacij kapacitet	
Spajanje nastopov prvih ali zadnjih kapacitet	
Spajanje izbranih kapacitet z uporabo terminskih dejavnosti	
Spajanje vseh kapacitet	
Terminska spojitve določenih kapacitet	

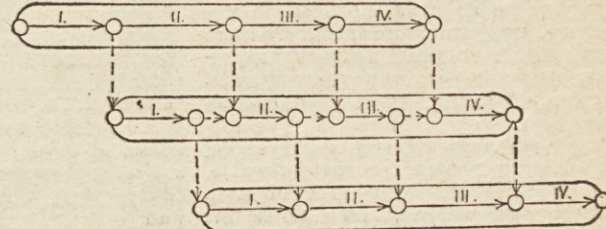
SLIKA ŠT. 4

SLIKA ŠT. 6

SLIKA ŠT. 8

Kratek posvet s strojniki — Kaj bodo delali jutri?

Doklej medsebojne licitacije

Strojno prometni obrat med dvema ognjema — Produktivnost SPO ni le njegova stvar

Strojno prometni obrat podjetja Gradis v Ljubljani šteje danes 290 zaposlenih. Lani je znašal promet obrata blizu 38 milijonov novih dinarjev, medtem ko predvideva plan za letošnje leto povečanje prometa v primerjavi z lanskoletno realizacijo za dobre štiri milijone.

Gre torej za močno dejavnost oziroma za velika sredstva, ki pa so po mnenju nekaterih pri Gradisu — seveda ne tistih, ki so zaposleni pri strojno prometnem obratu — še vedno skromna. In okoli tega in tudi drugih problemov tega obrata se je sukal naš razgovor z Vinkom Brglezom, direktorjem strojno prometnega obrata.

»Nedvomno šteje trenutno med naše največje probleme ta, da nam v Sloveniji močno primanjkuje zemeljskih izkopov, zato precejšen del naše mehanizacije stoji. Za delo se sicer borimo s številnimi ponudbami, ne moremo pa mimo tega, da je izvajalcev za taka dela razmeroma zelo veliko in d se moramo zato boriti z izredno nizkimi cenami. Seveda imamo možnosti tudi v drugih republikah, ki pa zaradi neugodnih pogojev žal ne pridejo v poštev,« nam je uvodoma razložil direktor Brglez in nadaljeval: »S temi problemi se srečujemo tako rekoč vsako leto. Pozneje pa se vse skupaj vedno le malce odpre. Trenutno nam stoji kakih 40 strojev v glavnem gre za bagerje, buldozerje, valjarje in kompresorje. Česar seveda nismo niti najmanj veseli.«

Ob tem mimogrede interesanten podatek, ki nedvomno veliko pove: leta 1970 je plačal Gradis privatnikom za prevoze in najrazličnejša strojna dela celih 10 (deset!) milijonov novih dinarjev. Za lansko leto teh podatkov še nimamo. Vseeno pa se lahko vprašamo: je bilo s strani Gradisa in njenih poslovnih enot storjeno zares vse, da bi bil njegov strojni park kar najbolj izkoriščen?

»Menim, da bo potrebno enkrat dokončno rešiti vprašanje našega strojno prometnega obrata,« je nadaljeval Vinko Brglez. »Sedaj smo po eni strani odgovorni za svoj dohodek, po drugi pa moramo biti vedno in ob vsakem času na voljo drugim. To je po svoje sicer razumljivo. Ne gre nam v račun, da ob tem, ko moramo sami skrbeti za svoj dohodek, plačujemo tudi račune oziroma napake drugih in da nekatere poslovne enote ne upoštevajo, da smo vsi skupaj pravzaprav člani ene družine. Prav tako ne moremo razumeti, da prihaja do medsebojnih licitacij. Enota Gradisa sodi na primer delo, potlej pa prek licitacije išče izvajalca za strojna dela. Vsi pri Gradisu pa vedo, kakšne so naše možnosti in kaj zmore naša mehanizacija. Obenem vsi tudi dobro vedo, da naša poslovna enota ni sama kupovala strojev.«

»In kaj sodite, da bi kazalo storiti?«

»Velika naša želja je, da bi se vsi gradbeniki spoznali z mehanizacijo, ki jo uporabljamo v gradbeništvu. Če bo kdaj prišlo do tega, potlej pri nakupu novih strojev ne bo več

igrala odločilne vloge njihova cena, temveč njihova uporabnost, njihove lastnosti. Osebo sem trdno prepričan, da ni cena najvažnejša, ko se odloča za nov stroj. Zal si v tem še vedno nismo edini. Skratka, danes si naša enota močno prizadeva, da bi povečala produktivnost, obenem pa se zavedamo, da je to v precejšnji meri odvisno tudi od drugih. Naša razvojna služba proučuje razne variante za našo nadaljnjo orijentacijo. Do marsičesa smo se že dokopali, glavnega jedra pa še vedno nismo zadeli. Torej, mislimo in delamo že za jutrišnji dan — plovemo pa zaenkrat še vedno po starem. Vendar, kot sem že poudaril, tudi nadaljnji rezultati oziroma uspehi našega obrata ne bodo odvisni le od nas, temveč tudi od drugih, ki delajo in živijo pod streho Gradisa.«

Nezgode opozarjajo!

— PADEC IZ VIŠINE 15,00 m, dne 6. 4. 1972 ob 14,40 se je huje poškodoval MILORAD ŠTRBAC, NK delavec;

— PADEC IZ VIŠINE 2,90 m, dne 6. 4. 1972 ob 10,45 se je huje poškodoval ZAIM BEGIĆ, PK tesar;

— PADEC IZ VIŠINE 6,20 m, dne 13. 4. 1972 ob 11, 30 se je huje poškodoval JOZE ŠTRASNER, VK tesar.

PE Ljubljana — viadukt Ivanje selo

Montažna grupa, v kateri je bil tudi ponesrečenec Milorad Štrbac kot pomožni delavec v grupi za dovoz opažnih betonskih plošč, ki so jih montirali na vzdolžne mostne nosilce s pomočjo »rikša« (posebno konstruiran voziček), je delala v polju 7 na desnem pasu cestišča. Štrbac in Latinović sta bila zadolžena za dovoz betonskih opažnih plošč do mesta montaže. Stroj »rikša« je odvezal betonske plošče z japanerjev približno 3 m od vgraditve. Samo delo z »rikšo« je bilo organizirano tako, da so z »rikšo« pripeljali betonsko ploščo na mesto vgraditve med dva betonska nosilca. Delavci, ki so točno nameščali betonsko opažno ploščo na ležišče, so bili ustrezno varovani z varnostnim pasom. Glede na zaostri razpoložljivega manipulacijskega prostora delavca, ki sta dovažala betonske plošče z japanerjev z ozirom na značaj dela, nista bila posebno varovana.

Ko so delavci montažne grupe dvignili in obesili betonsko ploščo na »rikšo«, sta delavca Štrbac in Latinović odpeljala japaner izpod »rikše«. Dogovorila sta se, da bosta izmenično izpeljavala japaner. Ko je Štrbac odpeljal japaner izpod »rikše«, je bil neprevidno s hrbot obrnjen proti odprtini. Ni upošteval, da ima na razpolago samo slabih 3 m prostora in pri tem padel v odprtino med dva nosilca skupaj z japanerjem in skozi to odprtino še približno 15 m globoko.

PE Ljubljana-okolica — stanovanjsko naselje v Załogu

Skupina štirih delavcev s pomožnim delovodjem, v kateri je bil tudi ponesrečenec Zaim Begić, je dobila nalogo, da podre 3 elemente tipске lesene barake. Ko je skupina hotela nalogo izpolniti, se je temu upiral sosednji stanovalc, kateri je hotel zasesti ta del barake. Potrebna je bila asistenca LM.

Z rušenjem dela lesene barake se je pričelo na strehi — z odkrivanjem kritine — valoviti salonit. Ob 10,45 je delo prišlo v tako fazo, da je bila potrebna lomilka (»pajser«). Ponesrečenec se je napolil po preostalem odkritem delu strehe. Ko je hotel stopiti s strehe na lestev, je stopil z eno nogo na lesen napušč. Ta je pod njegovo težo popustil, tako da je Begić omahnil, pri padcu se je prijel za strešni nosilec,

vendar se ni obdržal. Udaril je z glavo ob nosilec in padel 2,90 m globoko.

PE Lesni obrat v Škofji Loki

Skupina štirih delavcev, v kateri je bil ponesrečenec določen za skupinovodjo, je imela nalogo, da pokrije streho enokapnico na gradbišču rudnika uranove rude v Zirovskem vrhu. Jože Štrasner je kot vodja skupine pokrival streho pritličnega objekta, kateri je bil že poletvan v razmaku 105 cm, ostali delavci pa so mu potreben material podajali. Delovni prehodi so bili napravljani, in sicer na delu strehe po letvah iz plohov debeline 50 mm in širine 30 cm, na delu po že pokriti strehi pa iz desk debeline 30 mm širine 16 cm naklon strehe je 12°. Ponesrečenec je stal na delovnem prehodu iz ploha, tj. na delu strehe, ki še ni bila pokrita. Ko je hotel preiti na že pokrit del strehe (razmak ca. 120 cm), je stopil na sredino položene salonitne plošče. Ta se mu je udrla in z njim vred padla v globino 6,20 m.

Sedem vprašanj — en odgovor

Iz opisa teh nezgod si postavljamo vprašanja, ali so bili izpolnjeni vsi pogoji za varno delo pri delih, pri katerih je prišlo do nezgod:

— Ali so bili delavci zdravstveno sposobni za delo na višini?

— Ali so bili delavci poučeni o varstvu pri delu in če je bilo njihovo znanje o varstvu pri delu preverjeno?

— Ali so bili delavci strokovno usposobljeni za to delo?

— Ali so imeli delavci na razpolago ustrezna osebna varovalna sredstva?

— Ali je bil izbran najprimernejši način dela?

— Ali so delali pod strokovnim nadzorom?

— Ali je bila delovna nevarnost javljena?

Za vsa ta vprašanja smo prosili za odgovor

Bojana Bambiča, ing. za varstvo pri delu, ki nam je odgovoril takole:

Odgovore bomo dobili pri analizi teh nezgod. Služba varstva pri delu mora za vsako nezgodo poslati prijavo, kakor tudi za tiste nezgode, ki niso povzročile poškodb. Malih nezgod, ki zahtevajo samo prvo pomoč, kadar se delavec takoj vrne na delo, ne moremo vedno raziskati, ker jih je preveč. Zato se omejimo samo na raziskovanje takih nezgod, ki se pogosto ponavljajo na določenih mestih in pri določenih delih.

Raziskovanje nezgod je tako važno, da mora vodstvo gradbišča in služba varstva poskrbeti, da se opravi res objektivno. Potreben je strokovni ogled in zapis na kraju nezgode, potrebno pa je tudi zapisniško zaslišati samega ponesrečenca in vse priče ter neposrednega vodja del. Namen raziskovanja nezgod je odkriti vzroke in vire nezgod, da bi mogli podobne nezgode preprečiti s tehničnim izboljšanjem in strožjim nadzorom, poukom in vzgojo delavcev ter ev. disciplinskimi ukrepi.

Zmanjšanje števila delovnih nezgod je problem, ki bistveno zanima vsakega pa tudi delovno organizacijo in družbo sploh. Znano je, da ima delovna organizacija v zvezi z nezgodami visoke stroške, da z delovnimi nezgodami izgubi ogromno število delovnih ur. Skrb za omejevanje delovnih nezgod je torej v interesu posameznika in skupnosti. Zato je dolžnost vseh prizadetih, da skušajo na vseh delovnih mestih, predvsem nevarnejših, s primernimi ukrepi in pazljivostjo delovne nezgode omejiti kar v največji meri.

